

ŽELEZAR

Jesenice, 26. maja 1988

Številka 21 ● XXXVII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradaška, lektorica Irena Bernetič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija Mira Keserovič in Dinka Catak. Naslov: Uredništvo Železarnje, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, tehnični urednik 26-19, novinarji 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Tudi jeseniški valjavci dobro delajo

V prejšnji številki smo vam predstavili dobro delo Hladne valjarne Bele, danes pa poglejmo dobro delo Hladne valjarne Jesenice. V tem obrazu so družbeni načrt izpolnili 120-odstotno, načrt blagovne proizvodnje pa 120,7-odstotno. Načrtovani izpleni so povečali za 0,67 odstotka, za produktivnost pa vodja HVJ Sašo Kavčič meni, da ni realen pokazatelj. Produktivnost se računa na celoten stalež zaposlenih, vendar pa je v sami hladni valjarni samo še 85 delavcev.

V Hladni valjarni Jesenice so ob letošnjih trimesečnih poslovnih rezultatih naredili analizo poslovne uspešnosti in stroškov HVJ v zadnjih desetih letih in ugotovili, da je bilo njihovo poslovanje vedno dobro in da so ustvarili največjo akumulacijo v Železarni. Kako so delali v preteklosti, lahko analizirajo, v sedanji situaciji in organiziranosti pa ne vedo, pri čem so. Letos imajo večje stroške od načrtovanih, ker so bile cene uvoženih materialov večje od načrtovanih. Vendar je v predelavi materiala zabeleženo znižanje stroškov, pa tudi izplen je bil boljši od načrtovanega. Zaradi starih strojev imajo nekoliko manjši in bolj razdrobljen assortiment, težave pa imajo tudi v vložku, ki ni vedno najboljši. Reklamacij je zato sorazmerno veliko, vendar ocenjujejo, da bi jih bilo glede na pogoje dela lahko tudi več.

Tehnologija v Hladni valjarni Jesenice omogoča boljši izplen, ker je bolj prilagodljiva, imajo več različnih strojev različnih zmogljivosti, zato lahko predelujejo tudi slabši vložek iz Valjarne bluming štekel in iz uvoza. Ker lahko uporabijo tako imenovani sekundarni vložek, lahko dosežejo boljši izplen, vendar je pri tem potrebnega veliko več dela.

Sašo Kavčič ocenjuje, da so v prvem trimesečju leta jeseniški valjavci dobro delali, saj imajo nižje stroške predelave, prodajna cena pa je večja od načrtovane. Pri dinamo jeklih načrtovani assortiment presegajo, pri hladno valjanih trakovih pa načrtovanega assortimenta niso izpolnili predvsem zaradi večjih zastojev. Čeprav je v začetku leta kazalo, da bo naročil premalo, jih je sedaj dovolj, zato so proizvodnjo presegli tudi količinsko. Da bi lahko kljub kritičnemu pomanjkanju delavcev lahko izpolnili čim več naročil, je 186 delavcev HVJ delalo tudi ob sobotah in nedeljah. Žal pa njihova pripravljenost ne more spremeniči dejstva, da je njihova proizvodnja zastarela in iztrošena, saj so imeli prejšnji mesec na pogonskih agregatih valjavnih strojev petsto ur za stojev.

HVJ je tehnoško eden od najbolj zahtevnih obratov, ker se mora prilagajati naročilom oziroma zahtevam kupcev, zmogljivostim žarilnih peči in razpoložljivemu vložku ter potrebom obrata Žičarna, s katero je tudi proizvodno in tehnoško tesno povezana. V sami proizvodnji hladne valjarne je sedaj še 65 delavcev, 20 jih je v adjustaži, ostali pa so zapleni predvsem v tistih oddelkih, ki večinoma delajo za Žičarno. Tako približno sto ljudi mesečno naredi 1750 ton proizvodnje.

Omenili smo že, da bi lahko v jeseniški hladni valjarni naredili tudi več, če bi imeli dovolj delavcev in boljši vložek. Večji del vložka z Bele prihaja v HVJ lužen, iz Valjarne bluming štekel pa dobivajo tudi nelužen vložek. Do tega pride, ker zaradi napak v VBS prihaja do anomalij v materialu, ki ga v HVB ne morejo predelati. Za hladno valjane trakove delbine pod 0,5 mm imajo dovolj naročil, vendar jih bodo težko izpolnili, ker nimajo dovolj delavcev in ker je storilnost strojev premajhna. Zato bo nujno treba posodobiti proizvodnjo in pridobiti nove delavce. Povečati je treba osebni dohodek, saj je glede na pogoje dela in velik delež težkega fizičnega dela občutno prenizek. Čeprav so zaradi dela v prvem času osebni dohodek v zadnjem mesecu nekoliko boljši, problematične nagrajevanja ne bomo mogli v nedogled reševati samo z nadurnim delom.

Program razvoja Hladne valjarne Jesenice je zelo težko narediti, če v

Železarni dolga leta nazaj prevladuje mišljenje, da HVJ nima prihodnosti. Sedaj je situacija nekoliko drugačna, saj trg hladno valjane trakove zelo potrebuje, zato si prizadevajo, da bi dobili nove škarje za razrez in peč za izboljšanje hladno valjanih trakov.

Pri realni oceni lastnega dela imajo nekoliko težav, ker startne osnove niso pravilno prikazane oziroma ni povsem jasno, kateri izdelek oziroma obrat je rentabilen. Zato bi bil potreben pokazatelj, ki bi omogočal razčlenitev stroškov temeljnih organizacij tudi po obratih znotraj njega. Tako bi bila ocena poslovanja tudi za obrate in njihov prispevek k dobrim ali slabim rezultatom bolj realna.

V Hladni valjarni Jesenice imajo tudi v prihodnje dovolj naročil in dobro delajo, vendar vse kaže, da bodo zaradi kritičnega pomanjkanja delavcev na določenih delovnih mestih v poletnih mesecih morali del proizvodnje ustaviti. Posledice bodo zelobole za obrat kot za Železarno, zato bi morali najti drugačno rešitev.

Lilijana Kos

Jesenice (foto: Irena Kučina)

Poslovanje Slovenskih železarn v prvem četrletju

V četrtek, 2. junija bo na Ravnah seja delavskega sveta SOZD Slovenske železarn. Iz obsežnega gradiva predstavljamo poročilo o poslovanju Slovenskih železarn v prvem četrletju, ki ga je pripravil direktor Interne banke, Andrej Cetinski.

Lansko poslovno leto je bilo za Slovenske železarse neuspešno. V proizvodnji smo namreč nazadovali, dohodek pa se nam je zmanjšal celo do te mere, da smo kljub realno precej nižjim osebnim dohodkom v zaključnih računih izkazali zelo visoke izgube (25 milijard dinarjev). Poleg tega se nam je močno poslabšal splošni finančni položaj, tako da smo imeli že resne težave s plačevanjem svojih tekočih obveznosti. Le v zunanjih trgovini smo dosegli pomemben napredok, saj smo izvoz v primerjavi s prejšnjim letom opazno povečali, uvoz pa zmanjšali, oboje do te mere, da smo v konvertibilni menjavi s tujino zabeležili kar upoštevanja vreden presežek.

Za slabe dohodkovne rezultate smo lani krivili predvsem cene. Te so nam namreč na prodajni strani rasle precej počasneje, kot na nakupni. Cene jekla so v rasti tudi pre-

cej zaostajale za ostalimi industrijskimi izdelki. Ob koncu leta, ko je bila uveljavljena splošna zamrznitev cen, pa je bilo železarjem dovoljeno povečati za 60 %. Približno v enakem obsegu so porasle tudi cene energije in tistih surovin in storitev, ki jih v proizvodnji jekla največ trošimo. Ne glede na to smo upali, da se nam bo dohodkovni položaj letos vendar nekaj popravil. Žal se to ni zgodilo, saj poslujemo letos še veliko slabše kot lani. Tudi sicer se nam ekonomski položaj še naprej hitro slabša. Železarstvo je torej v kriзи, kakršne ne pomnimo.

Oglejmo si na kratko, kakšne konkretné rezultate beležimo na posameznih področjih poslovanja:

— V proizvodnji smo v primerjavi z lanskim prvim četrletjem nazadovali. Surovga jekla smo namreč proizvedli za 9 % manj, blagovna proizvodnja pa je bila nižja za 7 %.

Najbolj je urejeno redno izobraževanje

V naši železarni smo začeli na področju izobraževanja sistematično delati po letu 1972, ko je za izobraževanje skrbel en referent, kasneje pa je bil oblikovan odsek za izobraževanje, ki po normativu zaposluje štiri delavce. Dejansko pa vse naloge s področja izobraževanja opravljajo od leta 1984 samo trije delavci, kar se pozna tudi pri vsebinu in kvaliteti dela odseka.

Tako nam je Božena Dolgan, vodja odseka, predstavila začetke organiziranega pristopa k obravnavanju izobraževanja v Železarni, ki zajema tri področja: redno izobraževanje, izobraževanje ob delu in funkcionalno izobraževanje. Pri rednem izobraževanju skrbijo za evidenco, spremljanje dela in nadzor kadrovskih štipendistov (teh je okrog petsto), organizacijo proizvodnega dela in delovne prakse (takih učencev je okrog šeststo) ter za pripravnino (lanj je bilo v Železarni okrog 120 pripravnikov). Redno skrbijo za

izobraževanje zaposlenih v naši železarni na katerikoli stopnji šolanja (trenutno se ob delu izobražuje 120 delavcev), pri funkcionalnem izobraževanju pa skrbijo predvsem za organizacijo strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Te oblike izobraževanja izvajajo zunajne izobraževalne organizacije, interne izobraževalne akcije pa skupaj s strokovnjaki v obratih in sektorjih izvaja Center srednjega usmerjenega izobraževanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Proizvodni dosežki so bili najbolj skromni v Železarni Štore (zastoje pri oskrbi z energijo), razmeroma dobr pa so bili v Železarni Ravne, pri predelovalcih pa v Tovilu.

— Pri prodaji ni bilo večjih težav. Zastoji pri prodaji, ki so nas prizadeli lani, so bili torej le prehodne narave (utegnejo pa se letos ponoviti). Vrednostno nam je prodaja v primerjavi z lanskim prvim četrletjem porastla za 117 % (indeks 217), ki čemer so seveda največ prispevale višje cene. Na sploh beležimo v železarnah višje indeksne rasti prodaje kot v predelavi.

— Pomembne rezultate smo dosegli v zunanjih trgovinah. Konvertibilne izvoze smo namreč ustvarili v vrednosti 25,3 milijonov dolarjev (indeks 161), uvoz pa je znašal 19,1 milijonov dolarjev. V zunanjih trgovinah smo torej zopet kar visoko aktivni. Največ je izvozila Železarna Jesenice (10,2 milijonov dolarjev), ki pa je tudi uvoz močno povečala.

— Število zaposlenih se je v primerjavi z lanskim prvim četrletjem zmanjšalo za 1 %. V naslednjih mesecih se predvideva še hitrejše zaznavanje zaposlenih.

— Investirali smo v prvih treh mesecih razmeroma malo. Poraba sredstev za te namene je sicer znašala 11,5 milijard dinarjev, kar pa je le slabša polovica obračunane amortizacije. Investicijsko porabo smo omejili predvsem zaradi likvidnostnih težav.

— Izredne težave smo imeli z likvidnostjo. Zaradi velikih poslovnih izgub, deloma pa tudi zaradi neustreznih financiranih investicij v preteklih letih so se v večini delovnih organizacij pojavili veliki finančni primanjkljaki, ki smo jih primorani financirati z izjemno dragimi kratkoročnimi krediti. Težave z likvidnostjo pa nam povečuje tudi splošno poslabšana likvidnost gospodarstva, zaradi katere nam kupci vedno bolj nereditno plačujejo. Likvidnost je na sploh postala osrednji ekonomske problem Slovenskih železarn in njeni sanaciji moramo podrediti vse druge poslovne aktivnosti.

— Zelo neugodne spremembe smo doživeli v strukturi delitve celotnega prihodka. Materialni stroški so nam porasli glede na prvo lansko četrtev.

tje bistveno hitreje (indeks 243) kot celotni prihodek (indeks 218). Zato nam je dohodek v poprečju nominalno porasel le za 32 %, kar pomeni, da se je realno bistveno zmanjšal. Sredstva za osebne dohodek pa so se nasprotov povečala z indeksom 282 (deloma zaradi nominalnega porasta neto osebnih dohodkov, v prejšnjem meri pa tudi zaradi višjih prispevkov iz dohodka) in po vrednosti za 5 % presegajo ustvarjeni dohodek, čisti dohodek pa celo za 155 %. Posledica vseh teh sprememb so velike poslovne izgube, saj so te že v prvem četrletju na 2. strani.

Proizvodnja in odprema nad načrtom

To 23. maja, po podatkih statistične službe znaša skupna proizvodnja 71.142 ton, kar je 105,7 % družbenega načrta in 109,7 % operativnega programa.

Načrtovano količino izpoljujejo obrati: Jeklarna 1 (103 %), Jeklarna 2 (115,7 %), Valjarna bluming štekel (118,6 %), HV Bela (121,9 %), HV Jesenice (106,5 %), PVT (122 %), Elektrode (105,2 %) in Žebljarna (114,2 %).

V Jeklarni 1 z 12.839 tonami vltage jekla presegajo načrtovano količino za 3 %.

V Jeklarni 2 so izdelali 173 sarž, kar je 14.160 ton jekla.

Načrt presegajo za 15,7 %.

V šestnajstih odpremih dneh smo prodali 22.501 tono končnih izdelkov in storitev ter tako izpolnili družbeni načrt 105,9 %, operativni program pa 108,1 %.

Načrt odpreme izpoljujejo obrati: Valjarna bluming štekel (125,9 %), HV Bela (118,8 %), HV Jesenice (112,8 %), PVT (107,4 %), Žebljarna (124,8 %) in Valjarna žice in profilov (177 %).

Poslovanje Slovenskih železarn v prvem četrtletju

(Nadaljevanje s 1. strani)

trtletju precej večje, kot so bile lani celo leto. Znašajo namreč kar 29,9 milijarde dinarjev. V periodičnih obračunih so izgube izkazale vse delovne organizacije z izjemo Tovila in Žične, največ pa jo je v Železarni Jesenice (14,4 milijarde dinarjev).

— Poslovne izgube so močno prispevale tudi osebne dohodke železarjev. To povedo tudi naslednje primerjave. Zaradi velikega izmenskega dela in težavnih delovnih pogojev smo imeli v Slovenskih železarnah dolgoročno v poprečju za približno 12 % višje osebne dohodke, kot so bili v ostalem gospodarstvu v Sloveniji. Lani smo v prvem polletju slovensko poprečje presegli samo še za 5 %, letos pa za njim že zaostajamo za odstotek. V naslednjih mesecih pa se nam obeta še večje zaostajanje.

Kje so vzroki za tako slabe poslovne rezultate? Več jih je. Eden pomembnih so spremembe v cehah, ki so še zadnji dve leti izkoristilo v škodo železarn. V tej zvezi naj navedemo eno primerjavo. Po podatkih urad-

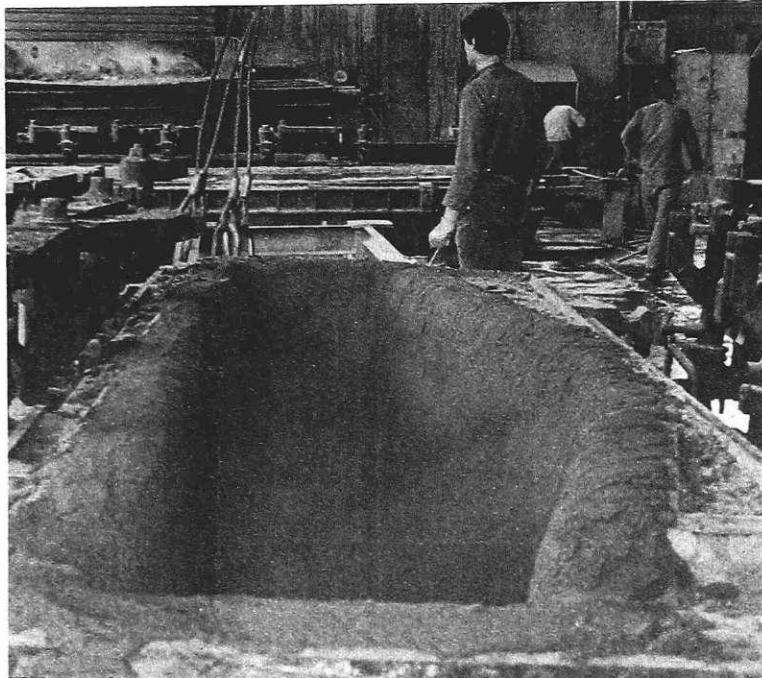
ne statistike so bile cene jekla v prvem letnem četrtletju za 237 % (indeks 337) višje kot v letu 1986 (cene električne energije pa so v tem času porasle za 449 % — indeks 549).

Naslednji dejavnik, ki nam povzroča izgubo, je ozko finančne narave. Gre za našo, razmeroma veliko neto zadolženost ter nenormalno viške obrestne mere, ki se danes v Jugoslaviji plačujejo za kredite. Realne obrestne mere so namreč že dosegli 30 in več odstotkov, kar je izjemni pojav v novejši zgodovini razvitega sveta. Drugod po svetu stejejo realne obrestne mere v višini 10 % že za tako visoke, da povzročajo zastoje v gospodarstvu, pri nas pa si tudi v tem pogledu dovoljujejo skrajnosti, ne da bi razmišljali o posledicah, ki jih bo takoj početje povzročilo. Kako vplivajo obresti na ekonomski položaj železarn, si oglejmo na primeru Železarne Jesenice. Ta železarna je namreč na račun obresti imela v prvem četrtletju neto odlivov sredstev v višini 12,6 milijarde dinarjev, kar je 14 % njene eksterne realizacije. Pri tem tudi ne gre prezreti, da so bi-

le v tem času obrestne mere še precej nižje, kot so sedaj.

Tretji pomembni razlog za naše poslovne neuspehe pa je premajhna lastna poslovna učinkovitost. Ta se kaže v nizki produktivnosti (ta nam že nekaj let stagnira, zadnje čase pa tudi izkoristilo pada), v ne dovolj učinkovitem gospodarjenju s sredstvi pa tudi v nesposobnosti, da bi sebi v prid optimalno izkoristili tržne prilike doma in v tujini. V notranjem poslovanju imamo torej še velike rezerve, ki nam jih ne uspe izkoristiti, ker smo za to preslabo organizirani, pa tudi delavcev nismo ustrezno motivirali k bolj gospodarnemu ravnanju.

Ekonomski položaj Slovenskih železarn je že takoj kritičen, da njegova nadaljnja poslabševanja enostavno ne smemo več dopustiti. Potreben bodo torej odločni ukrepi, da sedanje neugodne tokove gospodarjenja preusmerimo. Znotraj teh ukrepov opredeljujejo dejavniki poslovne neuspešnosti, o katerih smo pravkar govorili.

Priprava vmesnih ponvic za kontiliv (foto: I. Kučina)

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb z dne 19. maja 1988 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

objavljam

prosta dela in naloge:

— ORGANIZATOR AOP, sektor FRS, šifra 5314, U-5, 18 ktg. — 1 oseba
pogoji:
diplomirani ekonomist ter dve do tri leta izkušenj v računovodstvu

— 1. STROKOVNI SODELAVEC B, splošni sektor, šifra 5571, U-5, 19 ktg. — 1 oseba
pogoji:
pravna fakulteta in pet let delovnih izkušenj

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh, po objavi na naslov: Železarna Jesenice, Kadrovski sektor, Cesta Železarjev 8, 64270 Jesenice.

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — z o.s.o., C. Železarjev 8,
64270 JESENICE

razpisuje za šol. leto 1988/89 naslednje štipendije

Usmeritev — program	Stopnja zahtev:	Število razpisanih štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. inž. metalurgije	VII	25
dipl. inž. kemijske tehnologije	VII	4
dipl. inž. matematike	VII	3
dipl. inž. fizike	VII	4
dipl. inž. strojništva	VII	8
dipl. inž. elektrotehnik	VII	5
dipl. inž. računalništva	VII	1
dipl. ekonomist	VII	11
— komerc. usm. — fin. usm. — org., plan. anal. smer	4 6 1	
dipl. pravnik	VII	1
VIŠJE ŠOLE		
inž. strojništva	VI	3
inž. elektrotehnik	VI	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
metalurška usmeritev:		
4-letni program — metalurški tehnik	V	22
3-letni program — valjavec, modelni mizar	IV	68
kovinsko predelovalna usmeritev:		
3-letni in 4-letni program	IV, V	80
3-letni program — avtomehanik	IV	4
elektrotehniška usmeritev:		
4-letni program — elektronik	V	6
4-letni program — energetik	V	5
3-letni program — energetik (CSUI)	IV	23
kemijska usmeritev:		
4-letni program — kemijski tehnik	V	5
NA-MA usmeritev Jesenice (1. letnik)	V	5
4-letni program — na-ma tehnik	V	5
kulturna usmeritev:		
4-letni program — fotograf	V	1
gostinsko-turistična usmeritev:		
4-letni program — kuvarski tehnik	V	1
3-letni program — kuvar	IV	2

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s posebnim obrazcem »Vloga za štipendijo v Železarni Jesenice«, ki ga je privedila Železarna za svoje potrebe in ga lahko dobijo na vseh osnovnih šolah, Centru srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah in na kadrovskem sektorju Železarne Jesenice ali z obrázcem DZS 8.40, ki se kupi v knjigarni.

2. Osebne dohodke staršev za leto 1987 vpišejo delovne organizacije, v katerih so starši zaposleni; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer menimo, da ga kandidat ne prejema.

Starši, ki so upokojeni, priložijo odrezek pokojnine za december 1987 in označijo, če so upokojenci Železarne.

3. Fotokopija zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitih se predloži ob zaključku šolskega leta oz. najkasneje do konca junija 1988.

PRIJAVE ZA ŠTIPENDIJO JE TREBA ODDATI DO 31. MAJA 1988 na KADROVSKI SEKTOR ŽELEZARNE JESENICE.

KADROVSKI SEKTOR
ŽELEZARNE JESENICE

Zlati jubilanti dela (foto: I. Kučina)

Lilijana Kos

Kaj je novega v sindikatu

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je na 3. seji spredel sklep, da se v glasilu Železar objavijo ugotovitve nadzornega odbora. Ta je pregledal in obravnaval zapisnik o kontroli finančno materialnega poslovanja za leto 1987 pri uporabniku družbenih sredstev, Konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice. V času od 5. do 25. marca 1988 je ta pregled opravila Služba družbenega knjigovodstva SR Slovenije, Podružnica 51500 Kranj.

Te ugotovitve so naslednje:

Člani nadzornega odbora so bili seznanjeni z ugotovljenimi pomanjkljivostmi, ki so nastale pri knjigovodstvu, delu, plačevanju računov dobaviteljem in blagajniškem poslovanju. Pomanjkljivosti so rezultat nedoslednega spoštovanja zakona o knjigovodstvu in blagajniškem poslovanju in so bile delno odpravljene že med pregledom, zato sankcije niso bile izrečene. Vse ugotovite so zapisane v zapisniku, ki obvezuje vse uporabnike družbenih sredstev, da poslovanje uskladijo in vodijo skladno z veljavno zakonodajo.

Nadzorni odbor se je seznanil tudi s pojasnila, ki sta jih ob ugotovljenih nepravilnostih zapisala predsednik in računovodja konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. Da bi nepravilnost odpravili, smo za delo z blagajniki osnovnih organizacij vpeljali nove obrazce za plačilo računov, nove naročilnice za naročanje uslug pri dobaviteljih in dosledno zahtevamo specifikacijo računov od dobaviteljev. Tudi vknjižbe v blagajniških dnevnikih vodi računovodja sprotno.

Nadzorni odbor je tudi sklenil, da bo blagajniško poslovanje pregledal tudi ob polletju in ob koncu leta, ob drugih nastalih problemih pa se bo sestajal po potrebi.

• Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je 8. aprila na Republiški komite za delo v Ljubljani postal dopis, s katerim jih obveščamo, da nas osnovne organizacije sindikata Železarne Jesenice v svojih zapisnikih opozarjajo, da se ne strinjajo s podaljševanjem delovne dobe oziroma starostne dobe na 58 in 63 let, kot je bilo rečeno v sredstvih javnega obveščanja. Obenem smo jih prosili, da nam o tem predlogu posredujejo konkretno informacijo. Odgovora še nismo prejeli, zato smo 24. maja ponovno urgirali na Republiški komite za delo, da nam čimprej posredujejo informacijo.

Zaključili so šolanje

Na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani je končala študij sodelavka kadrovskega sektorja Jasna Klinar in si pridobila strokovni naziv višja medicinska sestra.

Rado Pristov iz Jeklarne 2, Vilko Dolenšek iz Strojnih delavnic in Franjo Rupčič iz Vzdrževanja so uspešno končali nadaljevalni program srednjega usmerjenega izobraževanja V. stopnje in si pridobili naziv obratni strojni tehnik.

Silvo Gašperčič iz Energetike pa je po uspešno zaključenem šolanju postal elektrotehnik energetik.

Čestitamo!

Seja odbora za gospodarstvo

17. maja se je na 8. redni seji sestal odbor za gospodarstvo pri delovskem svetu Železarne. Poleg pregleda izvajanja sklepov, odpisov in pripisov razlik pri poslovanju s tujino in ocene izvajanja operativnega programa proizvodnje za april in predloga za maj, se je odbor seznanil tudi z osnovnimi poslovнимi rezultati za prvo trimesecje 1988.

O slednjih teče tudi javna razprava, zato je odbor sklenil, da bo pred sejo delavskega sveta obravnaval in uskladil morebitne pripombe delav-

cer da se organizacija in dejavnost ZSS financira iz članarine in drugih prihodkov, da je višina članarine enota v SFRJ in znaša 0,6 % od neto osebnega dohodka. Podrobnejša določila o načinu plačevanja in porabi članarine članov ZSS ter o delitvenem razmerju 40 : 60 določa Pravilnik o financiranju in finančno materialnemu poslovanju v ZSS.

Ugotovite analize za 1987. leto kažejo, da občinski in mestni sveti ZSS ter RS ZSS poleg članarine, ki ostane OOZS (40 %) vracajo sredstva sindikalne članarine OOZSS v obliki financiranja različnih aktivnosti kot so: pravna pomoč, družbenopolitično usposabljanje, proizvodna tekmovalna, pomembne proslave splošnega značaja, preučevanje in negovanje zgodovine in tradicij delavskega sindikalnega gibanja, mednarodna sindikalna dejavnost, kulturno-prosvetna aktivnost delavcev, inovacijska dejavnost, informiranje članstva, socialne pomoči OOZS, pomoči za redne aktivnosti OOZS, pomoči socialno ogroženim članom ZS, pomoči nezaposlenim članom ZS, preventivna okrevanje, regresiranje domov, razne druge pomoči in dotacije, kot so pomoč ob elementarnih nesrečah, pomoč bolnicam ipd.

• Strokovna služba pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije nam je posredovala obširno informacijo o delitvenem razmerju sredstev sindikalne članarine za leto 1987. Informacijo objavljamo, da bi se s tem seznanilo čimveč delavcev Železarne.

V Statutu ZSS so opredeljena temeljna načela financiranja aktivnosti organizacij in organov ZSS, in si-

z dejanost zveze sindikatov se je zbrala članarina v letu 1987 delila med posameznimi porabniki v naslednjih razmerjih:

Celotna zbrana članarina v ZSS	din	15.215.689.115	100,0 %
1. Od tega pripada OOZS:			
a) s primarno delitvijo	din	6.086.275.672	40,0 %
b) s sekundarno delitvijo (financiranje številnih zgoraj naštetih aktivnosti)	din	1.681.346.860.	11,1 %
2. Za financiranje Sveta ZSJ	din	1.034.666.863.	6,8 %
3. Za financiranje občinskih medobičinskih in mestnih svetov ZSS ter RS ZSS	din	6.413.399.720.	42,1 %

a) Pričak strukture sekundarne delitve sredstev sindikalne članarine za OOZS (1.681.346.860. din)

- za pravno pomoč	din	201.910.532	12,0 %
- za DPU (posveti, seminarji politične šole)	din	185.218.134	11,0 %
- za finanč. in sofinanc. skupno dog. nalog (proizvod. tekmovalna, proslave, mednarodna sindikalna dejavnost, kultura, športna tekmovalna, inovacijska dejavnost ipd.)	din	526.940.510	31,4 %
- za pomoč in dotacije (socialne pomoči in redno delo OOZS, društva, Delavska enotnost, elementarne nesreče, socialno ogroženim zaposlenim in nezaposlenim članom ZS, preventivno okrevanje, regresiranje domov ipd.)	din	767.277.684	45,6 %
SKUPAJ:	din	1.681.346.860.	100 %

b) Gibanje sekundarne delitve sredstev sindikalne članarine po posameznih ravneh organiziranosti ZSS:

a) občinski sveti ZSS	din	970.757.903.	57,7 %
b) mestni sveti ZSS	din	164.591.638.	9,8 %
c) RS ZSS	din	545.997.319.	32,5 %

SKUPAJ: din 1.681.346.860. 100 %

Iz podatkov je razvidno, da je v letu 1987 ostajalo za financiranje dejavnosti od občinske do republike ravni 42,1 % od celotne zbrane članarine. Po že citiranem pravilniku pa pripada navedenim ravnenim organiziranosti 53,2 % od celotne zbrane članarine.

Podatki kažejo, da je bilo OO Zveze sindikatov za financiranje že naštetih aktivnosti vrnjeno 1.681.346.860. din, kar pomeni 20,8 % od zbrane članarine na navedenih ravneh organiziranosti ZSS oziroma od skupno (100 %) zbranih sredstev članarine 11,1 %.

Iz analize o gibaju in porabi sredstev sindikalne članarine izhaja ugotovitev, da OOZS pripada 40 % po primarni delitvi in 11,1 % po sekundarni delitvi v obliki financiranja različnih aktivnosti, ki jih za članstvo ZS izvajajo občinski in mestni sveti ZSS ter RS ZSS.

SINDIKAT ŽELEZARNE

je tuji izvajalci. Na naslednji seji se bo seznanil z izvlečki analize o pogodbennem delu v Železarne, ki jo je pripravila posebna komisija, in z oceno prejšnjega in sedanjega stanja, z izvlečki poročila Službe družbenega knjigovodstva o stanju materialno-sklađiščnega poslovanja ter s sklepni samoupravnih organov, ki so dolžni obravnavati to poročilo.

Na predlog izvoznega oddelka je odbor sprejel dva odpisa in en pripis razlik pri poslovanju s tujino, ki so nastale pri carinjenju.

Odbor se je seznanil z oceno izvajanja operativnega programa proizvodnje v aprilu in prvi polovici maja ter s predlogom programa proizvodnje za maj. Ob tem je sprejel sklep, da je treba vključiti v predlog programa proizvodnje za junij cilje, ki so jih v TOZD sprejeli v okviru ukrepov za izboljšanje poslovanja.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 30. MAJA DO 5. JUNIJA

30. maja, Franc GASSER, Predelava valjanih trakov, Žirovnica, Moste

22 b, ☎ 80-233.

31. maja, Vitomir GRIČAR, Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova

2, ☎ 81-279.

1. junija, Jernej HOČEVAR, prodajni oddelek, Jesenice, Kejzarjeva 38,

82-118.

2. junija, Klemen HRIBAR, STK, Jesenice, Udarna 5, ☎ 83-901.

3. junija, Anton KELVIŠAR, Žičarna, Jesenice, C. na Golico 16, ☎

82-475.

4. junija, Tomaž KAVČIČ, Predelava valjanih trakov, Radovljica, Langu-

sova 39.

5. junija, Sašo KAVČIČ, HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, ☎ 81-413.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 30. 5.	Janez Arh	Pavel Žmitek
Torek — 31. 5.	Jože Cej	Vlado Repe
Šreda — 1. 6. 1	Berti Krapec	Franc Bassanese
Četrtek — 2. 6.	Milan Ravnik	Marjan Trontelj
Petak — 3. 6.	Bojan Finc	Aleš Soklič
Sobota — 4. 6.	Mitja Kersnik	Jože Ravnik
Nedelja — 5. 6.	Franc Novak	Bogomir Svetina

Služba obratne ambulante

Od 30. maja do 4. junija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.
V soboto, 4. junija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.

Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

V soboto, 4. junija, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere nepreklenjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

28. in 29. maja, Rudi KLUKOVIČ, Mojstrana, Kurirska pot 9,

5. srečanje elektrotehnikov — Gorenjska 88

Letošnje srečanje elektrotehnikov — to pot že peto — je Elektrotehniška zveza organizirala v Kranju in na Jesenicah. Soorganizatorja sta bila Elektrotehničko društvo Kranj in Elektrotehničko društvo Jesenice. Še toliko bolj pomembno pa je bilo to srečanje zato, ker sovpada z obletnico obstoja Elektrotehničke zveze Slovenije, ki praznuje že 35 - letnico. To srečanje je bilo za pripravljalni odbor in tudi za ostale sodelujoče člane ED Jesenice velik iziv in odgovornost.

Ugotavljamo, da je naša strokovna organizacija s svojim uspešnim delom upravičila svoj obstoj. To delo, ki ga ocenjujemo po uspehih posameznih organizacijskih enot ter strokovnih odborov in komisij, lahko ocenimo tudi kot pozitivno in družbeno koristno. Odgovor na vprašanja: kakšne so naše naloge, kakšen je obseg našega dela, kaj družba pričakuje od naše organizacije, je preprost in jasen. Vsi elektrotehniki, ki se zbiramo v naši strokovni organizaciji, smo soodgovorni za celotno elektrotehničko dejavnost in pred-

stavljam najbolj ustrezno družbeno kontrolo na področjih elektrotehnik, ki jih zajema naša organizacija.

Pisati o celotnem petintridesetletnem delu, uspehih, neuspehih in težavah naše strokove organizacije je pravzaprav nevhvaležno delo. Zato bi se v tej kratki informaciji omejil samo na program srečanja, ki je trajalo pravzaprav dva dni, in to 20. in 21. maja. Prvi dan so si udeleženci ogledali proizvodnjo DO Iskra Telematika, stari Kranj pod strokovnim vodstvom, umetnine v znani cerkvi Crngrob, Dražgoše in Kropo. Ob pri-

hodu v hotel Kompas v Ribnem je drugi soorganizator, ED Jesenice, pripredil majhen sprejem. Udeležencem je najprej zapel komorni zbor Linhart iz Radovljice, pod vodstvom dirigentke Beti Demšar — Zupanove, nato pa jih je pozdravil predsednik skupščine občine Jesenice, Jakob Medja. Poročilo je podal predsednik Elektrotehničke Zveze Slovenije, prof. dr. Marjan Plaper. Tudi predsednik ZIT Slovenije, mag. Peter Kunc, je pozdravil udeležence srečanja, nato pa se je razvila živahnna razprava o znanih in neznanih problemih v elektrotehnički stroki.

Drugi dan srečanja so udeleženci prispeti na Jesenicah. V zgornjih prostorih Kazine je predsednik PO Železarne Jesenice, Boris Bregant, predstavil Železarno in odgovarjal na vprašanja, ki so bila zelo konstruktivna, odgovori pa tudi zelo zanimivi. V nadaljevanju je mag. Nadižar podal informacijo o elektroenergetski situaciji na Gorenjskem. Naslednja točka je bilo predavanje o elektroenergetskem napajanju Jeklarne 2 in o specifičnem objektu tega obraata, to je o dinamični kompenzaciji 35 kV. Še posebej zanimivo je bilo to predavanje za udeležence zato, ker je ta objekt menda edina tovrstna naprava v Jugoslaviji, ki obratuje. Zadnja pa je bila informacija o gradnji karavanškega predora, spremeljana z zanimivimi diapozitivmi, ki jo je posredoval arhitekt Čeh.

Za vse podane informacije in predavanje se je v imenu vseh udeležencev zahvalil prof. dr. Marjan Plaper, predsednik Elektrotehničke Zveze Slovenije. Poudaril je, da ga je najbolj presenetil optimizem jesenških jeklarjev, ki nikdar ne klonejo in vedno z zaupanjem v lastne moči zrejo v prihodnost.

Po kratkem predahu so se udeleženci odpeljali na ogled Jeklarne 2, RTP Jeklarna, kompenzacijnske naprave 35 kV, karavanškega predora

in so spotoma, ob povratku v Ribno, šli še po poti kulturne dediščine. V hotelu Kompas so udeleženci, polni vtipov, sedli k skupnemu kosilu in se načo poslovili.

Taka srečanja so poleg strokovnih posvetovanj ena pomembnejših aktivnosti zveze. Člani elektrotehničkih društev so nosilci dejavnosti na področju elektrotehnike, ki jih ne rešuje niti jih nima v programu nobena organizacija združenega dela, institucija ali šolska ustanova oziroma jih ne izpoljujejo v celoti. Postajamo v vedno večji meri družbeni strokovna tribuna, kjer naj se razpravlja o aktualnih problemih elek-

trotehnike. Potrebno pa je seveda, da se med seboj utrijujemo in potrjujemo, da zaupamo v lastne sposobnosti in zmožnosti. Tudi naša vsakodenja srečanja elektrotehnikov Slovenije lahko k temu pripomorejo, saj je bilo iz razprave cutiti rezadovljivo članov z ustavnimi amandmajami, ki omejujejo delovanje društva.

V trenutnih jugoslovenskih razmerah pa je vsekakor treba jasno in odločno zavračati vse oblike unitarizma in centralizma ter si prizadavati za vedno večjo demokratičnost.

Aleš Soklič

Železarški globus

ZDA

Mednarodni inštitut za železo in jeklo je objavil proizvodnjo surovega jekla v letu 1987 po posameznih dr-

žavah. V spodnji tabeli je prikazanih deset največjih svetovnih proizvajalcev in Jugoslavija.

država	proizvodnja	indeks	
	1986	1987	1987/86
1. Sovjetska zveza	160,7	161,4	+ 0,4
2. Japonska	98,3	98,5	+ 0,2
3. ZDA	74,0	81,0	+ 9,4
4. LR Kitajska	51,9	55,3	+ 6,5
5. Zvezna republika Nemčija	37,1	36,3	- 2,3
6. Italija	22,9	22,8	- 0,3
7. Brazilija	21,2	22,2	+ 4,7
8. Francija	17,9	17,7	- 0,8
9. Velika Britanija	14,7	17,2	+ 16,7
10. Poljska	17,1	17,0	- 0,8
Jugoslavija	4,5	4,3	- 4,9
Skupaj svet	714,4	732,7	+ 2,5

Pregled sestankov SDS

(Iz programa samoupravnih aktivnosti za maj)

Vprašanje takoimenovane »mikroorganizacije«, povezano s krčenjem števila delavcev in celo z ukinjanjem posameznih oddelkov, boleče odmeva med delavci v posameznih okoljih, predvsem zato, ker niso povsem jasni cilji, ki jih akterji reorganizacije hočejo s tem doseči. O vprašanjih, ki si jih zastavljajo delavci kemijskega laboratorija HVB, smo poročali v prejšnji številki Železarja. Toda dodajmo, da tudi delavcem v glavnem laboratoriju (sestanek SDS 14. 5.) ni jasno, »zakaj zamenkatri ni več potrebljeno »živiljenje« tega laboratorija«. SDS obenem »opozarja vodstvo kemičnega oddelka na skorajšnje posmanjkanje kadrov in obvezno ukrepanje v tej smeri.« Odgovor na vsa ta vprašanja, tudi na vprašanja, ki si jih v zvezi z mezo in mikroorganizacijo zastavlja SDS CSI, je nekakšen zlovez molka ali pa »pojasnila«, ki ničesar ne pojasnjuje. In kaj pomeni dejstvo, da niti samoupravni organi niti niti družbenopolitične organizacije ne čutijo potrebe, da bi delavce seznanili z nepravilnostmi, ki jih je v Železarni razkrila služba družbenega knjigovodstva, niti z ukrepi, ki naj bi delavcem vrnili zaupanje v organe nadzora?

»Na osnovi poznavanja razmer v Železarni, v temeljnih organizacijah, delovni skupnosti skupnih služb in CSI ter problemov v širši družbenopolitični skupnosti na področju samoupravljanja in informiranja« — če parafraziram mnenje tovariša M. Rabiča s katerim utemeljuje »predlog možne racionalizacije na CSI« in s katerim oboglavlja Center za štiri strokovne delavce — menim, da odgovorov in pojasnil niti ni potrebno pričakovati. Gre pa ob teh in tudi drugih vprašanjih, ki si jih ta trenutek v Železarni in tudi marsikje druge zastavljamo, za neko tragično dimenzijo molka, ki jo je Mitterand v nekem svojem komentarju (»Da ne bo prepozno«) predstavil takole:

»Ko so prišli nacisti prijeti komuniste sem molčal, ker nisem bil komunist.

Ko so zapirali socialdemokrate, sem molčal, ker nisem bil socialdemokrat.

Ko so začeli zapirati katolike, nisem protestiral, ker nisem bil katolik.

In ko so prišli pome, ni bilo nikogar več, da bi sploh lahko protestiral.«

Misel vsekakor zavezuje k vztrajanju: toliko v spodbudo tistim SDS, ki menijo, da zato, ker ne dobre pravočasno odgovor na vprašanja, ali pa jih sploh ne dobre, tudi vprašani nima več smisla postavljati.

Sicer pa je prav zato, ker je bil v »programu samoupravnih aktivnosti« tudi sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med TOZD in DSSS, treba reči nekaj več o mezo in mikro organizaciji. Pričakovati je namreč bilo, da bo ta sporazum opredelil vrste del, k čemu ga zavezuje zakon (tudi prenobljeni) o združenem delu ter podrobneje opredelil posamezne sektorje, kar je referendumsko sprejeta obveza iz sporazuma o združitvi TOZD v DO ŽJ in da bo tako podan tistim, ki so za to še posebej zainteresirani, vsaj približen odgovor na vprašanje glede nove mezo in mikro organizacije. Pričakovanja so se žal izjavljala: mezo in mikro organizacija ubirata svojo pot. V skladu s številkami, ki jih je zacementiral načrt delovne skupnosti, se dela na opisih nalog in opravil.

Že v eni prejšnjih številk Železarja smo omenili, kako smo kar pozabili, da bi morali letošnjo pomlad po terminskem načrtu na referendumih že sprejeti pravilnike o delitvi osebnih dohodkov in kako smo namesto njih delavskim svetom ponudili v sprejem zgorj neke začasne skele. Podobno se nam dogaja se-

daj z mikroorganizacijo. Pogledati je treba samo dobro leto nazaj v zapisnike delavskega sveta Železarne pa vidimo, da je na seji, ki je bila 25. marca lani predsednik poslovodnega odbora ŽJ obvestil delegate, da je urgiral za izvršitev sklepa 6. seje DS ŽJ z dne 4. aprila prejšnjega leta (1986), po katerem »mora OŠDC dokončati razvid oziroma razčlenitev delovnega procesa brez točkovana«, na naslednji seji (24. aprila 1987) pa jih je obvestil, da je za »pripravo pravilnika in metodologije vrednotenja imenovana delovna skupina, ki jo vodi tovariš Kelih« in da bodo akti »pripravljeni za sprejem v drugi polovici leta.«

Ostalo je seveda zgorj pri poboji želji, tako da še dobro

leta kasneje ugotavljamo, da nimamo pripravljene vrste osnov

za dokončanje reorganizacije Železarne (le-ta bo realizirana,

ko bodo strokovno obdelane in samoupravno verificirane vse

tri ravnini: makro, mezo in mikro organizacije). Ne le da nimamo sporazuma o enotni metodologiji vrednotenja del in nalog, kar je še razumljivo, nimamo tudi samoupravnega sporazuma o enotni metodologiji za sestavo razvida del in nalog, ne pravilnika o razvidu del in nalog in ne razvida del in nalog. Tako zamenjam, vendar brez pravih samoupravnih podlag, komaj z opisom del in nalog, ki pa je le eden element razvida del in nalog, in sicer tretji po vrstnem redu, ki ga omenja SEO v građivu »Analiza obstoječega sistema nagrevanja in zasnova možnih sprememb« (21. 3. 1987). Razvid del in nalog namreč sestavlja: 1. Splošni del z metodo za opredeljevanje del in nalog, 2. členitev tehnološkega procesa do del in nalog, 3. opis del in nalog in 4. pregled del in nalog in opredelitev glavnih značilnosti (šifrant del in nalog).

Ker ni izpolnjena vrsta pogojev oziroma ker še vedno nismo ustrezni samoupravnih podlag, je o mikroorganizaciji (kot o zaključevanju pred leti zastavljene reorganizacije ŽJ) nesmiselno govoriti. Gre, vsaj v delovni skupnosti, predvsem

za načrtno zacementirano krčenje števila delavcev, kateremu

naib je bila »samoupravna podlaga« Začasno navodilo za urejanje delovnih nalog in opravil, števila delavcev ter vrednotenje delovnih nalog in opravil v ŽJ iz leta 1978 (dopolnjeno v letu 1979), ko določa med drugim »katere naloge je treba opraviti v TOZD, delovni skupnosti, DO ob odpiranju delovnih nalog in spreminjanju tega stanja.« Vendar pa je tudi v tem navodilu postavljena zahteva, da se izdela »sistematicičen pregled delovnega procesa, ki bo na ta način razčlenjen po njegovih temeljnih delih, to je po delovnih nalogah in opravilih delavcev.« Sistemizacija delovnih nalog in opravil definira »Navodilo« kot »sistematicičen pregled potrebnih delovnih nalog in opravil, ki izvirajo iz tehnoloških in organizacijskih zahtev delovnega procesa« in opredeljujejo med drugim tudi normativ delavcev.

V Železarni smo seveda odkrili Ameriko. Z načrtom smo,

vsaj v delovni skupnosti, zacementirali normativ in iz njega

opredeljujemo vse ostalo. V bojazni, da se službe ne bi širile v

skladu s petrovim načelom in tako še bolj obremenjevale tono

prizadevanja, da je bilo potreben spomladiščni poskus, da se

izognemo obremenjevaljujočim posledicam, ki jih določajo

zakoni in pravila, ki jih določajo delovni skupnosti in delavci.

Na sestanku SDS kadrovski sektor pa so bile v zvezi s spo-

razumom izrečene naslednje pripombe: da je tudi ta osnutek,

tako kot še vsak osnutek doslej, tekstualno izredno površno

pripravljen; da 8. in 13. člen očitno nakazuje, da CSI v bodoče

ne bo več (vprašujejo se, če bomo zaradi tega spremenili tudi

statut DO, DSSS ter samoupravni sporazum o združitvi); da je

prikaz dejavnosti (zgorj navedba imen sektorjev), ki jih opravlja DSSS, premalo in da bi kazalo dejavnosti opredeliti vsaj

do področij dela oddelkov. Zanima jih tudi, kakšno je bilo vodilo

za sedanje besedilo 43. člena. SDS je obenem pooblastila di-

rektorja in vodje oddelkov, da na sporazum lahko dajo še do-

datne pripombe.

(se nadaljuje)

CSI — Božidar Lakota

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Premieri srednješolske predstave Strniševih »Žab« na pot

Že ob lanski predstavitevi Cankarjevega Pohujšanja smo zapisali, da je namen našega dela približati nekatera težja besedila, ki jih zajema tudi učni program, predvsem sošolcem. Ker prostori Centra ne dopuščajo ustreerne uprizoritvene možnosti, smo zanjo prosili gledališče Tone Čufar, za kar se najlepše zahvaljujemo. Ker igralski veščini nismo blizu, naš namen sicer ne more biti s tem opravičljiv, prosi pa se za razumevanje, saj smo delali z veliko mero spoštovanja do poetične besede.

Nekaj skromnih pojasnil k drami. Dogajanje je postavljeno v starodavno krčmo »Žabe«, ki stoji med dvema svetovoma:

Nazaj držijo ceste mesta — naprej je barje brez poti, ta krčma sredi med obema...

Tu smo na meji večnosti.

(Točaj)

Torej med svetom resničnosti in svetom sanj, med realnim in nadrealnim. Nadsvet je prostor, kjer se goodi prilika o ubogem in bogatem Lazarju, določnjeta pa ga svet Točaja — Hudiča in njegove babice — Evice.

Vsebinsko razpade v tri vidne dele, v katerih se srečamo s temeljnimi

človekovimi življenjskimi položaji. Smrt je neprestano prisotna, saj omogoča prehode iz ene identitete v drugo:

1) Lazar živi od upanja, da bo neko bogat. Točaj namigne, da mu pri tem lahko pomaga. Izgubil bo le spomin. Tega Lazar noče. Pojavlji se Evica — hudičevka in ga končno premaže v nizanjem mladostnih spominov. Lazar pada v pekel, upanje je zmanjšalo, zato se poslovi od življenja.

2) Hudič obudi Lazarja v bogataša Lazarusa. Ta potoži o sanjah, v katerih se vidi siromaka. Spet ga mami Evica, ki ga tokrat odpelje v nebesa. Ker pa Lazarus ponovno ne doživi tistega, po čemer je hrepel, jo ubije.

Ceprav ne verjame v vest, se boji, da ga bo njena podoba pregnala. Med barjem in mestom se ne more odločiti, zato mu lahko pomaga le Hudič.

3) Tretjič oživi spet v Lazarja in iz pogovora med Evico ter Točajem spozna, da je bil že večkrat preživel isto zgodbo, a vedno vse pozabil.

Moraliteta se zaključi z aforizmom, da bodo pa Lazarji vztrajali v ujetosti v ta narobe svet.

Sporočilnost je v zamotanem človekovem bistvu, v razklanosti in razdvojenosti, v večnem iskanju novih poti med resničnostjo in hrepenjenjem. Lazarjeve metamorfoze so človeško prekletstvo, proti kateremu obstajata večna iluzornost in razočaranje — moderno sizifovstvo.

Dijaki dramske skupine CSUI Jesenice

Premiera predstave dijakov CSUI bo v ponedeljek, 30. maja, ob 20. uri. Reprizni predstavi pa si lahko ogledate 2. in 3. junija ob 20. uri.

Pionirsko tekmovanje v fotografiranju

V soboto, 14. maja, je bilo v Mojstrani občinsko pionirske tekmovanje v fotografiranju. Tekmovanje sta pripravila šolsko kulturno društvo na osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani in foto klub Andrej Prešern z Jesenic. Na tekmovanju je sodelovalo sedem ekip iz jeseniške občine, moto letošnjega tekmovanja pa je bil »Ljudje in kraji v krajevni skupnosti Dovje — Mojstrana v pomladnem utripu«. Vsako ekipo sta sestavljala dva tekmovalca, ki sta zrebačala, v katerem kraju bosta fotografičala. Gostiteljica tekmovanja, osnovna šola iz Mojstrane, je pripravila seznam pomembnih objektov, ljudi in znamenitosti na Dovjem, v Mojstrani ter v Radovni. V te kraje so jih vodili člani Turističnega krožka, ki uspešno deluje na mojstranskem šoli. To pa je precej olajšalo delo tekmovalcem, saj so se tako bolje posvetili sami pripravi in fotografiraju.

Po treh urah fotografiranja je vsaka ekipa v šolski temnici razvila svoj film, organizator tekmovanja, Andrej Malenšek, je vse filme označil s siframi, ocenjeval pa jih je inž. Vitomir Pretnar, član foto kluba Andrej Prešern z Jesenic. Prvo mesto sta si prislužila Andrej Lavtičar in Damijan Hrovat iz osnovne šole Jesenicko-Bohinjskega odreda Kranjska Gora, drugo mesto sta osvojila Anže Novak in Janez Vidmar iz osnovne šole Tone Čufar Jesenice, na tretje mesto pa sta se uvrstila Matjaž Hrastar in Peter Mlekuž iz osnovne šole 16. decembra Mojstrana. Sledijo osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovica, Foto klub Andrej Prešern Jesenice, osnovna šola Karavanški kurirji NOB Koroška Bela in osnovna šola Polde Stražišar Jesenice.

Nagrade je prispevala občinska zveza DPM Jesenice, podelili pa jih bodo v soboto, 28. maja, ob 10. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah, ob otvoritvi medklubske razstave »Interclub Jesenice — Beljak«. Lojze Kerštan

Udeleženci občinskega pionirskega foto tekmovanja na OŠ 16. decembra v Mojstrani (foto: Grega Alič)

Mesec mladosti '88

Občinska konferenca ZSMS Jesenice v sodelovanju z ZTKO Jesenice organizira:

Košarkarski turnir (moški)

v sredo, 1. junija, in četrtek, 2. junija od 16. ure dalje na igrišču pod Mežaklo.

Pogoji:

- a) Starostnih omejitev ni.
- b) Ekipa sestavlja najmanj pet in največ deset igralcev.
- c) Za ekipo lahko nastopata 2 (dva) registrirana igralca.
- d) Igralec na turnirju lahko nastopa samo v eni ekipi.
- e) Tekmuje se dvakrat po petnajst minut grobe igre na turnirski sistem izpadanja.

Rok za prijavo je 31. maj (ponedeljek) do 15. ure na Občinski konferenci ZSMS Jesenice, Titova 86, ali po 81-596.

Slavko Tarman

Portreti jugoslovanskih mojstrov fotografije

27

Nikola Marušić — mojster življenjskih vsakdanjih foto zapisov

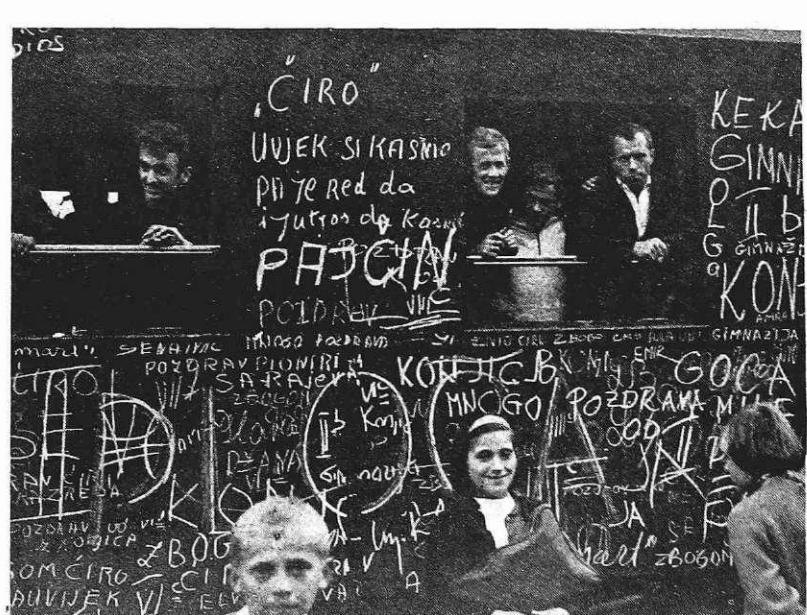
Nikola Marušić je rojen leta 1924 v Bosanski Rači pri Bjeljini. S fotografijo se je srečal že v gimnaziji, svoj talent pa je razvil v foto klubu Čapljini. S prvo pomembnejšo predstavitevijo Marušičevih del se srečamo na trejti republiški razstavi v Banja Luki leta 1954. Naslednja leta je sodeloval na šestdesetih razstavah po Jugoslaviji in dosegel uspeh za uspehom. V inozemstvu je razstavljal na stotidesetih mednarodnih razstavah. Za svoje delo je prejel več kot osemdeset priznanj in nagrad. Leta 1954 je bil izbran za prvega predsednika foto kluba Sarajevo. V letu 1964 je prevzel mesto predsednika Foto zveze Bosne in Hercegovine, leta 1973 pa je bil izvoljen

za predsednika Foto zveze Jugoslavije. Leta 1976 je Mednarodna organizacija za fotografisko umetnost podelila Marušiću naslov Excellence FIAP, Foto zveza Jugoslavije pa leta 1969 naslov mojstra fotografije.

Marušić na fotografijah predstavlja svet, ki ga sam odkriva

Mojster Marušić ni avantgardist, temveč odslukiva življenje, takšno kot je. Je izjemna umetniška osebnost. Nikoli ne predstavlja tehnične možnosti fotografije, temveč kaj njegova kamera vidi ter daje ustvarjenim fotografijam svojo osebno noto.

Marušić je izrazit foto-grafik. Njegove fotografije Bosanske strehe, Dimnikarji iz grafičnega cikla so obše svet. Še vedno ustvarjanen potrjuje svoj mednarodno priznan ugled.

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Blast poškodbe ali raztrganine

Vse težje primere trebušnih in pljučnih raztrganin je obvezno obdržati v bolnišnici na opazovanju vsaj štirinajst dni.

Laparatomijo (operativno odpiranje trebuha) opravijo kirurgi takrat, kadar obstajajo znaki perforacije (raztrganega) črevesja in če temu sledi notranja trebušna krvavitev. Nujno pa je treba razmisli o vrsti omamnih sredstev (anestetikov).

Mastna embolija (zamašitev žile)

To je težka bolez, ki nastane zaradi vojnih poškodb in katere smrtnost je izredno visoka (čez 90 % oseb umre). Množičnost zlomov povečuje obolenost in smrtnost.

Danes poznamo dve vrsti teorij o nastanku mastne embolije: fizikalno-kemijska in mehanična teorija. Po mehanični teoriji prihaja na mestu zloma do sesanja proste masti zaradi negativnega pritiska v žilah. Skozi žilni sistem odhaja največji del masti v malo krvni obtok, v pljuča in ostale organe. Po fizikalno-kemijski teoriji pa je vzrok nastanka mastne embolije v porušeni regulaciji prenosa lipidov (mastnih kapljic) in sesedanju trombocitov. Izvor embolije je prehod masti iz mesta poškodbe (zloma) ter izločanje mastnih kislin. Nastopi nesporazmerje mikrocirkulacije in sesedanje krvi v kapilarah posameznih organov. Posledica tega je zamašitev kapilar (lasnic) v pljučih, možganih in ledvicah ter značilno zmanjšanje kisika v krvi. Na pljučih nastane edem (vodenična oteklina v tkivu), na koži in sluznicah prihaja do drobnih kapilarnih krvavitev. Za možgansko embolijo je značilna izguba zavesti.

Časovno poznamo trenutne embolije, ki nastajajo istočasno s poškodbo. Razvoj je buren, smrtnost je visoka. Na koži se ne razvijejo značilne petehje (rdeče pikice). Zgodnje embolije nastopajo nekaj ur po poškodbi. Razvijejo se petehje na koži in sluznic. Embolije s posnežnjim razvojem nastopajo po nekaj tednih od trenutka poškodbe. Značilni znaki so tahikardija (čezmerno hitro utripanje srca — čez 200/min), povišana temperatura, nemir, bolečine v prshih in dispnoa (sopenje, kratka sapa). Poškodovanca draži kašelj. V izpljunku zasledimo mastne kapljice in kri. Za točno ugotovitev embolije je pomembno: stanje zavesti, rentgenski pregled pljuč, prisotnost masti v urinu (seču) in nastop kožnih petehje (rdeče pikice).

Za zdravljenje je pomemben soliden transport in premišljena imobilizacija prelomov. Ko poškodovani dospe v bolnišnico, mu nudimo izdatno kisikovo terapijo, če pa je potrebno, pa mu prerezemo saponik (traheotomija). Nujno je nadomestiti izgubljeno kri, preprečiti šok in doseči običajno cirkulacijo krvi. Odpraviti je tudi treba drugotno infekcijo z dajanjem odgovarjajočih antibiotikov.

Možgansko-lobanjske poškodbe

Smrtnost zaradi tovrstnih poškodb je odvisna od poškodbe možgana in ran. Najpogosteje je vzrok možganskih poškodb ognjeno orozje, ki lahko poškoduje tudi možgansko steblo ali možgansko skorjo. Zdravljenje in kirurška obdelava sta zadeva zdravnikov-specialistov v bolnišnicah.

8. cicibanova olimpiada

VVO Jesenice in ZTKO Jesenice prirejata v soboto, 28. maja, tradicionalno, že 8. cicibanovo olimpiado, ki bo na igrišču za osnovno šolo Tone Čufar. Nastopilo bo preko 300 otrok iz jeseniške občine, ki letos končujejo malo šolo.

Prikazali nam bodo svojo dejavnost na področju telesne kulture. Pričetek olimpiade bo ob 9.30, zbor otrok pa pol ure prej. Cicibani vas vabijo, da si ogledate njihovo olimpiado.

Mladi železarji o poslovnih rezultatih in svoji prihodnosti

Na razširjeni seji predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne so se mladi pogovarjali o poslovnih rezultatih in o tezah za okroglo mizo Kaj je naša prihodnost. Razgovor je bil v petek, 20. maja, na njem pa sta poleg mladih članov predsedstva in komisije za družbenoekonomske odnose sodelovala tudi predsednik poslovodnega odbora Boris Bregant in podpredsednik Janez Poljsak.

Predsednik poslovodnega odbora je zelo nazorno in razumljivo pojasnil poslovanje Železarne v prvem trimesečju letosnjega leta in kaj je vplivalo na takšen rezultat. Poudaril je, da smo izgubo načrtovali glede na znane obveznosti ter glede na pričakovano količino, vrsto in ceno naših izdelkov. Načrtovano količino proizvodnje smo presegli in jo tudi prodali; assortiment proizvodnje je bil sicer za dva odstotka boljši, vendar ni bil tak, kot smo ga načrtovali. Assortiment je bil slabši predvsem pri nerjavnih kvalitetah, ker so nas cenovna gibanja na svetovnem in domaćem trgu vodila k temu, da assortiment legiranih jekel zmanjšamo. Cena nikla je namreč izredno narašla, cena jekla pa ne, ker so cene jekla določene. Ker nismo dosegli načrtovanega povečanja cen naših izdelkov, je dejanska izguba veliko večja, kot smo jo načrtovali.

Poleg prenizkih cen naših izdelkov so na poslovni rezultat vplivali tudi stroški proizvodnje, ki so bili za šest odstotkov večji od načrtovanih. Izplen je bil sicer boljši kot lani, vendar slabši od načrtovanega, svoj delež pri stroških pa je imela tudi siva ekonomika, saj so cene energije in storitev rasle mnogo hitreje, kot je bilo uradno priznano.

Tudi pri osebnih dohodkih smo potrošili več, kot smo načrtovali, ker je inflacija rasla hitreje od pričakovanj. Čeprav smo ji skušali slediti, je osebni dohodek železarjev še vedno manjši od sprejemljivega.

Skoraj štirinajst odstotkov celotne realizacije predstavljajo obresti, ki so neormalno visoke. Obseg zadolžitev je posledica dogajanj v preteklosti, zato smo se ob koncu prvega trimesečja za izplačilo osebnih dohodkov zadolžili skoraj stotostotno.

Kakšni so učinki takšnega stanja? Zakon o sanaciji pravi, da tiste delovne organizacije, ki ob periodičnem obračunu poslujejo iz izgubo, njihove cene pa določajo. Zvezni izvršni svet, lahko izplačajo 95 odstotkov popravnega osebnega dohodka lanskega leta, povečanega za rast življenjskih stroškov. Prvi učinek slabega poslovanja je torej manjši osebni dohodek, drugi učinek pa je posledica prvega. Zakonodaja nam namreč omogoča, da prestavimo izplačilo osebnih dohodkov na 18. dan v mesecu in s tem odložimo plačilo prispevkov za samoupravne interese skupnosti na naslednji mesec. Praktično to pomeni, da so družbene dejavnosti v tekočem letu prikrajšane za enomeščeni dohodek. Ta ukrep je sicer zelo boleč, vendar bi morale družbene dejavnosti biti bolj strpne in imeti več razumevanja za težave gospodarstva. Predvsem bi morali tudi v družbenih dejavnostih izvajati racionalizacijo in iskat notranje rezerve. In končno, zakaj bi se moralno zaradi položaja, v kakršnem smo, zadolževati samo gospodarstvo?

Mlade železarje je zanimalo, ali še imamo notranje rezerve, kje so in koliko jih je, kako jih lahko izkoristimo in kako poteka sanacijski program in z njim povezan sistem odgovornosti. Predsednik je pojasnil, da od februarja dalje vsak mesec naredijo likvidnostni načrt, ki je pozkušenostavljenega ekonomskega poslovnega načrtovanja za en mesec vnaprej. S tem načrtom poskušajo vskladiti nabave, prodaje in ostale odlive ter na podlagi načrta procesa opredeliti tržne, ekonomske in tehnične možnosti za doseganje me-

ŽelezarSKI globus

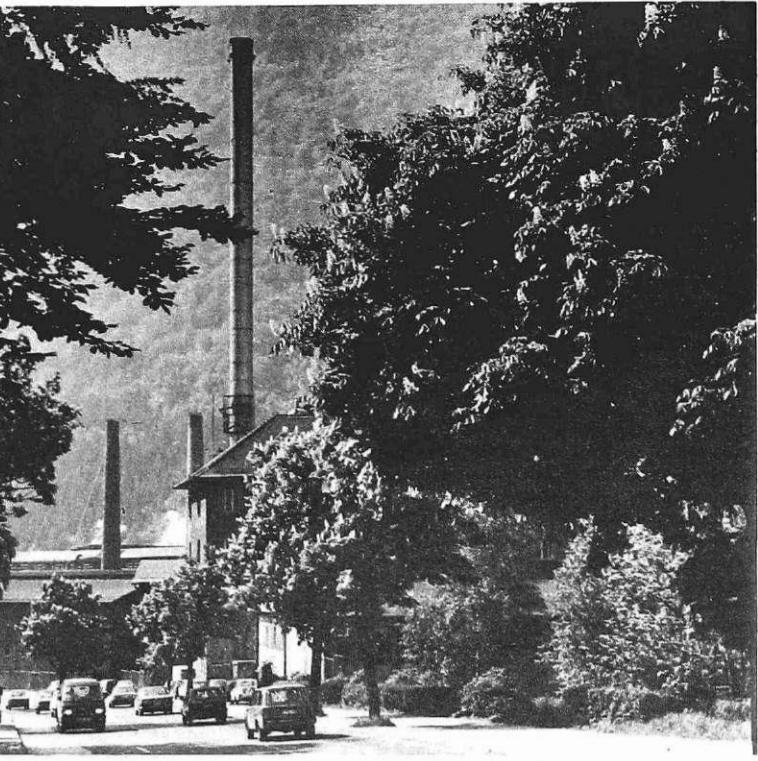
JAPONSKA

Japonski železarski industriji primajujo grodila, zato ga morajo uvažati. Za sedaj so najugodnejši dobaviteli železarne iz LR Kitajske. To se je začelo že lani in se letos uspešno nadaljuje. Toda v začetku letosnjega leta so dokaj ugodno ponudbo o prodaji grodila poslale tudi iranske železarne. Do konkretnega pogodbobe pa zaenkrat še ni prišlo.

posameznika. Glede neustrezne izobrazbe na delovnih mestih pa je kadrovski sektor že pripravil koncept, kako bodo take delavce obravnavali. Narejen je tudi prekvalifikacijski načrt in načrt, kako došolati tiste delavce, ki nimajo izobrazbe.

O tezah za okroglo mizo o prihodnosti mladih v jeseniški občini sta gosta dejala, da so zelo pesimistične in enostranske ter da delujejo zelo moreče. Tudi nekateri podatki niso najbolj točni, zato bi bilo dobro, ko bi vodstvo mladinske organizacije Železarne na okroglo mizo prišlo pripravljeno in z nekaterimi usmeritvami in predlogi. Ker so mladi v Železarni večinoma resni in odgovorni in se zavedajo sedanjega položaja, sta jim gosta pri oblikovanju stališč in predlogov za okroglo mizo ponudila vso pomoč. Vendar pa predlogi in izhodišča sama ne bodo spremenila stvari, če vanje ne bomo tudi aktivno posegali.

Lilijana Kos

Kostanjevica na Krki (foto: Irena Kučina)

Tehnika in okolje?

Smo sicer v središču dogajanja, vendar še nismo povsem dojeli, da smo priče zgodovinskim spremembam v razvoju železarstva v našem kraju, ki bodo bistveno vplivale na okolje, v katerem živimo, in na ljudi. To pot je tehnika z novo elektrojelektrarno poseglja v našo dolino enako silovito kot tedaj, ko so primitivne peči za pridobivanje železa zamenjali plavži in martinovke, težke kovaške obrate pa začetki valjarn. Dalj časa so se obdržali posebno v Kropi in okolici številni vigenjci, v katerih so kovali med drugim tudi posebne žeblike za okovaje gorniških in smučarskih gojerjev.

Na prvi pogled se ni ničesar spremnilo. Bežen vtis z železniškega mosta proti Železarni kaže, da plavži, martinarna in naprave rudnega dvora še vedno stojijo. Pozoren domačin pa ne more spregledati, da se iz dimnikov ne kadi več, da je skladišče koksa in rude prazno, občutti pa tudi, da lažje diha, saj so izginili oblaki zadušljivega plina ter rdečega prahu, ki so ga dnevnobruhalni dimniki obih plavžev, martinarne, elektro peči in drugih onesnaževalcev ozračja. Ta »nezaželjena padavina« je dnevno prekrila Jesenicu in nezdružljivo silila skozi vsako špranjo v stanovanju. Še bolj napadalno pa je obarvala fasade hiš, posebno v bližini Železarne, ki dajejo zaradi tega vtis zapuščenosti, saj se je le redke lastnik zaradi kratkotrajnega učinka lotil barvanja svojega doma. Na tisoče ton prašnega »blagoslova« je bila praktično deležna vsa Gornjensavska dolina. Koliko ga je padlo na strehe v bližini peči in kakšno težo ima, smo se prepričali pri neki pravstoljni akciji po vojni, ki bi se lahko usodno končala. Naš kegljaški klub je z obratovodstvom plavža sklenil pogodbo, da bomo za ustrezno vrednost očistili plavžarske strehe prahu, ki ga je bilo od 5 do 20 centimetrov debeline, odvisno od oddajnosti peči. Pred pričetkom dela je nekaj članov stalo na najdebelejšem sloju prahu in se razgledovalo po področju, ki ga je bilo treba očistiti nad prazarno. Presod sem, da je lahko zaradi teže nevarno in sem jih pozval, da se umaknejo na manj obremenjeno stojisko, kar so tudi upošteli. Sekundo za tem se je na prejnjem mestu udrla streha in padla deset metrov niže na prahlino linijo, k

novkami ter z belo liso na pobočju Mežaklje zaključek neke faze razvoja železarstva na Gorenjskem. Kar je bil za središče Jesenice park Hrenovica, je pomenilo za doraščajočo mladino delavskoga doma Grobel VRBJE. Njegove meje so se zaradi nasipavanja stalno spremnjale. Okoli leta 1930 je obsegalo področje od predora pod železarno do Javorniškega mostu preko Save. Ime je verjetno doblo po zelo razširjenem vrbovem grmičevju, ki je rastlo na območju med glavno cesto in Savo, ki ga je večkrat poplavila. Vrbje je delil okoli deset metrov širok plitve potok iz samih podtalnih izvirov, ki je bil hkrati tudi izredno bogat naravnim ribnikom za jate postri. Lastnik je bila seveda KID. Lahko pa trdim, da je več teh rib popestrilo skromen delavski jedilnik kot njegovega, čeprav je vsak, ki je lovil za »svoj račun«, tvegal, da bo ob službo, če bi ga zasačil lovski čuvaj lastnikov.

Na tem prostoru je bilo normalno nogometno igrišče, ki so ga uporabljali Svobodaši z Jožetom Gregorčičem na čelu. Tribune in garderob ni bilo. Spominjam se zaključka neke nogometne tekme na razmočenem igrišču pozno v jeseni. Od nog do glave blatni igralci so zabredli v Savo in se kar tam skopali.

Kjerkoli je bilo kaj rodovitne zemlje, so jo ljudje obdelali in v majhnih vrtičkih postavili tudi kak primitiven lesen »vikend«, v katerem je marsikdo poleti tudi spal. Nekoliko višje od nivoja Save so bile celo stanovanjske barake, samce pa je KID nastanila v temni zgradbi z imenom »PURŠENCIMER«.

Danes se bo marsikom zdelo neverjetno, da je levo obrežje Save v Vrbje predstavljalo delavsko riviero. Poleti se je trlo kopalciev, predvsem mladih, ki so se namakali, kot da bi imela voda 24 in ne 18 stopinj. V tem času pralnih strojev, razen ročnih, se ni bilo. Žene se nosile perilo na velikih plohih na glavi in ga izplakovali v studenčno čisti vodi omenjene ribnika. VRBJE je iz leta v letu nezadržno krčila »PEŠUNGA«, kot smo imenovali nasip, kjer se je odlagalo žlindro iz plavžev, jeklarne, ugaske plinskih generatorjev ter drugi nerabni material.

Imela pa je tudi koristno plat. Okoliški prebivalci Senožet, barak in drugi so na tem nasipu nabirali nezgorele ostanke premoga iz plinskih generatorjev, nekateri so iskalniše uporabne ostanke opeke od remontov metalurških peči, drugi pa so zbirali staro železo, ki je med drugim materialom zašlo na nasip. Kot vedno so se tudi v teh razmerah našli »BRIHTNEŽI«, ki so imeli možnost v okrilju noči namerno obogatiti »pešungo« z več starega železa, drugi dan pa so ga »nabrali« in ponovno prodali KID.

Ves ta ogromni prostor pokriva

danes petnajst do dvajset metrov debel plast žlindre in drugega materiala, ki so ga generacije stresale po

nasipu, dokler se ta ni ustavil ob prvihišah Javornikih. Pod milijoni ton je pokopano Vrbje in živiljenje, ki mu je dajalo svojevrstno, neponovljivo obeležje. Prevladala je tehnika, ki daje kruh železarjem in vsem od železarne odvisnim v tem kraju.

Onesnaženje Save je potekalo dolgo časa bolj ali manj vidno, sanacija pa je bila potisnjena v ozadje dokler je prevladalo mišljenje: Ali hočemo kruh ali čisto okolje, ker za oboje ni bilo sredstev, čistilne naprave pa so izredno drage. S povečanjem prebivalstva, proizvodnje z novimi tehnologijami pa je pritekalo v Savo poleg mestnih odpadov vse več kemičnih produktov, ki jih voda ne razkroji več. Na obeh bregovih Save so nastali otočki strnjene katrana. S tem pojavom so se najprej neprijetno seznamili kopalcii in ribiči. Obseg tega onesnaževanja je bil najbolj viden ob jezu centralne Moste, kjer je bila stojeca voda prekrita z debelo plastjo strnjene katrana in z vsemogočimi izdelki iz plastike, ki so krasili vso strugo Save. Cloveški duh jih smatra za velike dosežke znanosti. NARAVA PA JIH JE IZPLJUNILA, ker jih ne more absorbitati.

Omenil bi še en primer in izvor onesnaževanja Save z odpadlo lužino iz stare naprave na Jesenicih. Pred kopanjem v Savi so nas starejši opozarjali, da ne gazimo po vodi, kadar se rumenkasto obarva, ker je takrat mešana s »PACO«, kot so imenovali odpadlo lužino. Kogar je doletelo že v vodi, je občutil pikanje po celem telesu, kot če bi se gol povajjal v koprivah. Takrat smo to jemali bolj za šalo kot zares. Bolj so bile prizadete ribi, saj smo večkrat ujeli primerek, ki je bil slep na eno ali obe očesi, posebno v manjših rečnih rokavih, kamor ni dotekala sva voda. Sava je ob poplavah večkrat menjala strugo, tako da je bil dohod v Vrbje čez tak rokav (na drugi strani Petrolove črpalki pri gasilskem domu) omogočen le z manjšim provizoričnim lesenim mostom. Tehnološka sprememb, ki je istočasno vplivala na čistost Save, je bila ukinitev plinskih generatorjev na Jesenicih in Javorniku. Industrijske peči se je opremilo za kurjenje z mazutom, ki je bil takrat cenejši kot generatorski plin. Cena naftne pa je kmalu za tem pričela rasti in na koncu povzročila pravo revolucijo v svetu. V iskanju boljših rešitev se je kasneje tudi Železarna odločila, da se priključi na ruski plinovod.

Po ukinitvi plinskih generatorjev Sava počasi leta za letom izplakuje trdovratne sledove katrana vzdol obrežja, izgublja pa tudi umazano rjavo barvo. Nedvomno bodo čistilne naprave, ki so še v gradnji, za očiščenje ostanke industrijskih in mestnih odpadov vrnile Savi vsaj približno tako bistro podobo, kot jo ima v gornjem toku pred mestom.

Današnji človek se ne zadovoljuje več samo s socialno varnostjo. Hoče sicer kruh, hoče pa tudi, da ga uživa v zdravem okolju.

Z zadovoljstvom pa lahko skupaj ugotavljamo, da je stolnici dimni oblak, ki je zakrival Jesenicce, razprt. Sele sedaj spoznamo pravo licenčno izobraževanje, ki je načrtovali

Anton Grošelj

Dvanajsta razstava fotografij »Interclub« 1988

12. razstava fotografij »Interclub« 1988, Beljak (Villach) Avstrija — Jesenice, bodo v razstavnem salonu DOLIK, DPD Svoboda Tone Čufar, izjemoma odprli v soboto, 28. maja, ob 9. uri dopoldan. Razstavo bodo odprli s krajšim recitalom pianista Primoža Kerštajna in podelitvijo priznanj. Razstavo je v sodelovanju z razstavnim salonom DOLIK pripravil Foto klub Andrej Prešern Jesenice.

Letos fotoamaterji z Jesenic in Beljaka v Avstriji že dvanajsto leto izmenično organizirajo skupno razstavo fotografij pod naslovom Interclub. Na teh razstavah prikazujejo dela posameznih avtorjev iz dveh foto kolektivov, ki imajo enaka hotela, enake želje in veselje, še zlasti, ker fotografija nudi neskončne možnosti izražanja, v čemer je tudi čar in iziv. Razen tega pa je fotografija tudi univerzalna sporočilnost, ki ne pozna jezikovnih težav.

Organizator je prejel skupaj 130 fotografij, od tega 66 na temo arhitektura in 64 na prosto temo. Na razstavi sodeluje dvanajst fotoamaterjev z Jesenic in devet iz Beljaka. Med njimi je nekaj imen, ki se pojavljajo že vsa leta, nekaj pa je novih mladih fotoamaterjev.

Fotografije je ocenila tričlanska žirija iz foto kluba »Janez Puhar« iz Kranja, in sicer: Tone Marčan — MF FSJ, Marjan Kukec — KM FSJ in Marko Aljančič — KM FSJ. Na podlagi ocen je bilo odbranih 81 fotografij za razstavo: 45 fotografij avtorjev z Jesenic in 36 fotografij avtorjev iz Beljaka. Na temo arhitektura je bilo izbranih 50 fotografij, na prosto temo pa le 31 fotografij.

Nagrade so dobili:
FK »A. Prešern« Jesenice
Arhitektura: 1. Jaka Čop, 2. Franc Kolman, 3. Franc Sluga.

Prosta tema 1. Franc Kolman, 2. Alojz Mulič, 3. Adi Fink.

»Naturfreunde« Beljak
Arhitektura: 1. R. Lackner, 2. J. Rauter, 3. J. Lackner.

Prosta tema 1. K. Batschinski, 2. R. Heuberger, 3. R. Lackner.
Prve tri fotografije bodo nagrane z medaljami, vsi sodelujoči pa bodo dobili spominske diplome.

Sodelujejo avtorji:
Beljak — Villach: Kurt Batschinski

Prizadevanja za privlačnejše in sveže oblike dela rezervnih vojaških starešin

Na letni seji občinske konference Zveze rezervnih vojaških starešin Jesenice so kritično ocenjevali delo te organizacije v preteklem enoletnem mandatnem obdobju. V uvodu je predsednik Zoran Krejči spregovoril o zapletenem gospodarskem in političnem položaju pri način ter opozoril na nekatere probleme, s katerimi se srečujejo pri delu občinske konference in krajevne organizacije ZRVS. Ob tem je poudaril tudi temeljne naloge rezervnih vojaških starešin, ki se jih marsikdo vse premalo zaveda.

»V Zvezni rezervnih vojaških starešin izpostavljamo kot temeljno obveznost starešin, da v svojem življenjskem okolju, še posebej na delovnem mestu, razvijajo ustvarjalnost in stabilnost, pošten in gospodaren odnos do družbenih sredstev. Nadalje, da podpirajo aktivnosti, ki krepijo socialistične samoupravne odnose, enakopravnost, bratstvo in enotnost med narodi in narodnostmi, s tem pa tudi moč, varnost in trdnost naše socialistične skupnosti.«

To je le del osnovnih nalog, ostale pa so še: družbenopolitično in strokovno delo v vseh okoljih, varovanje pridobitev narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije. Delo občinske konference ZRVS Jesenice v preteklem enoletnem obdobju je moč različno ocenjevati. Veliko je bilo prizadevanj za aktivnejše delo na vseh področjih, predvsem na sejah predsedstva, precej pa je prisotna še pasivnost med članimi krajevnih organizacij, predvsem v Kranjski Gori in Podmežaklji.

Pomembna je tudi ugotovitev, da so člani predsedstva uspeli vspomniti boljše vezi in sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, komitejem z SLO in DS ter s svetom za SLO in DS v jeseniški občini. Dobro je tudi sodelovanje z oddelkom za ljudsko obrambo in štabom teritorialne obrambe, predvsem pri izvajaju izobraževalnih akcij.

V razpravi na letni seji so izpostavili več problemov. Med drugim so se zavzemali, da bi morali rešiti vprašanje v zvezi s tehničnim sekretarjem. Ob tem so poudarili, da naj ne bi bila to nova profesionalna zaposlitev, temveč naj bi naloga opravljala nekdo iz vodstva občinskih družbenopolitičnih organizacij ozir-

ma od delavcev, ki opravljajo naloge s področja SLO in DS pri Skupščini občine Jesenice.

V razpravi so se tudi zavzemali za nove privlačnejše oblike dejavnosti ter za večje sodelovanje z borgi in mladino. Ob tem so tudi kritično opozorili, da se predvsem mlajši člani ZRVS premalo aktivno vključujejo v delo.

Na seji so podelili tudi priznanja aktivnim članom. Prejeli so jih: Miro Ražman, Anton Jensterle, Marjan Razboršek in Leopold Bizalj, za uspešno sodelovanje pa osnovna šola Karavanški kurirji NOB Koroška Bela.

Navzoče na seji sta pozdravila tudi predstavniki Občinske konference ZRVS iz pobratene občine Trbovlje, in sicer predsednik Gvido Knez in sekretar Franc Ložina. Jeseničani se z rezervnimi vojaškimi starešinami dogovarjajo za širše sodelovanje, na junijskem srečanju v železarskem mestu pa bodo tudi podpisali listino o pobratenju.

J.R.

Srečanje na Golici

Koordinacijski odbor PD občine Jesenice vabi planince in druge ljubitelje gora na tradicionalno srečanje na Golici, 5. junija.

Ob 11. uri bo na vrhu Golice proslava ob 85-letnici ustanovitve kranjskogorskog planinskega društva.

Z jeseniške železniške postaje bo okrepljen avtobusni prevoz do Planine pod Golico od 6. ure dalje, za povratek na Jesenice pa od 16. ure dalje.

Tovarna pri Zelencih?

Komaj rekaj let je od tedaj, ko so kranjskogorski turistični delavci ob odobravajočem prikimavanju občinskih funkcionarjev razgrinjali velikopotezne načrte za gradnjo vršiških žičnic in smučišč, ki bi grobo posegla v osrčje Triglavskega naravnega parka.

Govorilo se je tudi o načrtih za regulacijo Pišnice, po katerih naj bi široko prodnato strugo v spodnjem delu tega alpskega potoka zožili v nekaj, kar bi bilo še najbolj podobno odtočnemu kanalu. K sreči so protesti ekološko osveščene slovenske javnosti te prizadevne uničevalce naravnega okolja vsaj utisali, če že ne spometovali. Kdor pa je v ponedeljek, 23. maja, v zgodnjih popoldanskih urah prisluhnil 2. programu ljubljanskega radia, se je lahko na lastna ušesa prepričal, da pri naših vrhih Zgornjesavčih o kakšnem spometovanju v zvezi z varstvom naravnega okolja in krajine ne more biti niti govora. V Ratečah so namreč z odprtimi rokami sprejeli ponudbo ljubljanske Avtomontaže, da v bližini vasi zgradi industrijski obrat. Kakor smo slišali, naj bi objekt stal pri nekdanji železniški postaji blizu izvira Save Dolinke v Zelencih, ob sprejalnih poteh in tekaških progah, ki vodijo v Planico in Tamar. Obrat naj bi v začetku zaposloval 35 delavcev, omenjeno pa je bila tudi možnost razširitve, tako da bi sčasoma utegnila zrasti ob Zelencih prava pravčata tovarna. Predstavnik Avtomontaže je povedal, da bodo ob obratu postavili tudi počitniški dom za delavce matičnega podjetja iz Ljubljane! (Naša pripomba: le zakaj ne bi tega doma koristili tudi novozaposleni delavci iz Rateč? Dopoldne bi delali, popoldne počitnikovali, pa še domov bi lahko skočili kaj postorit....).

Na novinarjevo vprašanje, zakaj se Ratečani namesto industrije ne bi raje podjetneje polotili turizma, za katerega so tod vsi naravni pogoji in ki je tudi v občinskih načrtih zapisan kot prednostna gospodarska panoga v dolini, je tajnik krajevne skupnosti odgovoril, da so Rateče doslej živele od turizma in za turi-

zem le tiste tri dni v letu, ko so v Planici smučarski poleti. Na to, ali ni vas nemara sama največ kriva, da nima od turizma več kot ima, odgovora nismo slišali. Slišali pa smo odgovor na vprašanje, zakaj je vasi potrebna industrija, in to prav kovinska industrija, ki jo ponuja Avtomontaža: v vasi imajo predvsem delavce kovinarskih poklicev, ki se zdaj vozijo na delo čez mejo in na Jesenice. Ker pa v jeseniški železarni že nekaj časa zmanjšujejo število zaposlenih, bi v Ratečah v doglednem času utegnila izbruhniti brezposelnost, nov obrat pa bi jim prav prišel, da se to prepreči.

Tako pač pravi Ratečanom njihova zdrava proletarska pamet in tako so se tudi demokratično odločili na zboru krajanov: hočejo imeti tovarno, pa pika! In dobili jo bodo takoreč na krožniku, samo prišli bodo vanjo in delali, delali, delali... To bo tombola za pridne roke in lene možgane! Kaj domača obrat, kaj kmečki turizem, kaj gostinstvo, kaj trgovina! Za takšne brkljarije je pač potrebno že kanček iznajdljivosti, podjetnosti, samoiniciativnosti, da ne rečemo bistromunnosti. Pa kaj bi s tem na Balkanu — kajti tu, prav tu smo, pa če se še takoj silimo v korak z Avstrijo in Švico. Samo še na Balkanu razmišljajo o tem, kako bi postavljal tovarne na zelene livade pod gorske vrhove, namesto da bi na njih vsaj živilo pasli, če že ne znajo nanje zvaljati turistov.

In tako se na nekliko naivno zgroženo, že kar patetično novinarjevo vprašanje na koncu oddaje: »Ljudje, ali je to sploh mogoče?« ponuja odgovor že kar sam od sebe: Pri nas je vse mogoče — če je le dovolj neumno in škodljivo!

Edo Torkar

»Turizem nas bogati«

Od Centra za turistično in ekonomsko propagando Gospodarske zbornice Slovenije so vsa turistična društva in zveze prejeli, kako bi temu reklamirali vspodbujevalno pismo, ki je napisano z modrimi črkami na bel gladek papir z rumenim okvirjem, na katerem je polno različno velikih lipovih listov. Da ne bi te besede ostale samo na papirju, jih je treba povedati vsej javnosti.

V omenjenem pismu je napisano tole: »Lepa je ta naša dežela na sončni strani Alp. Na majhnem prostoru je nešteto naravnih in zgodovinskih bogastev. Ponujajo se same od sebe. Vam tega seveda ni treba posebej poudarjati, saj se srečujete s tem pri svojem delu. Ponuditi domačemu in tujemu gostu iz jerbasa čimveč dobrin, pa naj gre za jamarstvo, pohodništvo, kulturne, športne prireditve, lov, ribolov, kmečki turizem, spominke, pa še sto drugih drobnarij, je domena vaših združenj, društev. In čemu tole pismo. Najbrž veste, da že nekaj let skušamo ustvarjati psihološko klimo optimizma in sodelovanja vseh prebivalcev Slovenije v turističnih dejavnostih. Akcije so nosile gesla: »Slovenija moja dežela«, »Turizem smo ljudje in v letošnjem letu »Turizem nas bogati«. Z neposredno ali posredno udeležbo sileh nepriznega prebivalca Slovenije v turističnih storitvah bomo lahko izdatno pospešili razvoj te gospodarske dejavnosti.

Dejavnost združenj in društev je posredno vpletena v turistične storitve. Prav je, da skušate svoje programe še obogatiti, predvsem pa, da skušate informirati o svoji dejavnosti čim večji krog ljudi, delovnih organizacij, poslovnih skupnosti in turističnih agencij.«

Na koncu pisma so še dodali, da želijo, da bi pri vseh teh prizadeva-

so se še zahvalili za sodelovanje in pri omenjenih prizadevanjih zaželegli čimveč uspehov.

In kaj menijo naša turistična društva ter občinske zveze? Vsekakor podpirajo vsebinu tega lepega pisma ter prosijo vse prebivalce, da bi pri tem pomagali in sodelovali.

Branko Blenkuš

**GOSTU LAHKO
POGRNEM PRAŽNJI
PRT, LAHKO PA GA
PUSTIM ZA ČRVIVO
MIZO ...**

Lepa je ta moja dežela na sončni strani Alp. Toliko lepote na majhnem prostoru, ki se ne ponavljajo. Vse to lahko radodarno ponudimo gostu ali pa ljubosumno zadržimo zase.

Lahko mu prijazno zaželimo dober dan ali pa zlovoljno odidemo mimo.

Mimogrede mu lahko povemo, da samo pri nas raste Blagajev volčin, ali pa tisto pravljico o Zlatorogovem kraljestvu. Lahko nas pa to prav nič ne briga; saj je vseeno, ali tuječ to ve ali ne.

Gostu lahko odrežemo debelo »kajlo« domačega kruha in mu natočimo tiste kapljice, ki je polna sonca, ali pa ga pustimo lačnega. Lahko mu... ali pa ne...

Teh »lahko« je nešteto.

Če jih bomo uresničili samo drobec, potem bomo bogatejši. Tako in drugače. Bo že držalo: turizem smo ljudje in turizem nas bogati.

Turizem nas bogati
Slovenija

Juže Vidic

Višinski in aretacija spomladi 1943 med Jesenicami in Begunjami

Po opravljeni akciji v Mostah pri Žirovnici konec junija 1942. leta se je Cankarjev bataljon umaknil na Križevce nad Javorniškim Rovtom. Od tam so šli v prehranjevalno akcijo v Sv. Kriz (Planina pod Golico). Takrat so se borcem priključili trije fantje, in sicer Vili Velikonja-Jelko, ki je že pred vojno prisel s Primorske na Jesenice, kjer se živi. Drugi je bil Martin Rekar, po domače Gubinec iz Laz pri Gorjah, ki je bil za hlapca na Kosmatovi kmetiji v Planini pod Golico, in Tonček Lipovec, po domače Špegarjev s Prihodov, ki si je nadal ilegalno ime Višinski; le-ta je bil star osemnajst let in bol.

Sredi oktobra 1942. leta je bil Cankarjev bataljon poklican na Jelovico, kjer je pod tem imenom deloval še dva meseca. Ob reorganizaciji enot Gorenjskega odreda so med drugimi ustanovili manj znani bataljon Joseta Gregorčiča, ki je bil tudi zelo uspešen.

Prvega novembra 1942. leta je štab Gorenjskega odreda poslal devet borcev nazaj v Karavanke. Bili so del nove tretje čete drugega bataljona Gorenjskega odreda, ki se ga je oprjelo ime Stražarjev bataljon. Tej skupini devetih borcev so se priključili vsi tisti, ki so bili ranjeni ali bolni in niso šli na Jelovico, in tisti, ki so samovoljno zapustili Jelovico in se vrnili v domač kraj. Od teh so bili trije iz okolice Žirovnice in eden s Potokom. Tej skupini so se priključili novinci, predvsem tisti, ki niso hoteli v nemško vojsko. Komandir te čete je bil Peter Langus-Dreni, politični komisar pa Marjan Šifere-Kukci iz Žirovnice. Nekaj časa so taborišči na prostem za Gosjakom nad Smokcem in Breznico, nato so si postarili baroko v Strmeh v dolini Završnice.

Beg Antona Liporca-Višinskega od partizanov je jeseniški prvoberec Ivan Vouk-Žiran opisal takole:

Višinski je bil med devetimi borci, ki so se z Jelovice vrnili na področje Karavanke. Konec januarja 1943. leta je Višinski peljal novinca Franca Šořija-Sočana v smrť Jesenice, da bi se Sočan oskrbel s potrebnim opremo. Spotoma sta se ustavila v Svetem Krizu in na Prihodih na domu Višinskega. Ob vrnitvi v taborišče se je Višinski vedel dokaj nenavadno. V obraz je bil zarapel rdeč, kot da je močno prehlajen ali obokan, dajal je vtis plašneg fanta.

V noči na drugi februar leta 1943 pa se je zgodilo. Sredi noči je planil pokonci in brez čevljev združil skozi

vrat. Boris Praprotnik s Potokov je misil, da ga je zvilo v želodcu. Ker pa ga ni bilo nazaj, je šel ven, toda Višinskemu ni bilo nikjer. Za njim se je odpravila patrulja dveh mož, ki je ob putovanju svetu sledila bosim stopinjam vse do Jezera v Završnici. Nato se je vrnila. Komandir in komisar sta takoj nato v dolino poslala Francu Paplerju-Borisu z nalogom, da pozare, kam se je zatekel deserter.

Požneje smo zvedeli, da se je Višinski najprej skril v Poharjev plevnik in se čez nekaj časa javil na orožniški postaji v Žirovnici prijavil neki mladenič iz Svetega Kriz, ki so ga banditi prvega julija nasilno odvezili. Izjavil je, da se v Valvazorjevi koči, 2,3 km zahodno od Stola, zadržuje osemnajst do dvajset banditov. Tačaj so bile angažirane sile drugega bataljona 19. policijskega polka, ki so dvajset minut čez dve popoldne našle primitivno kolibko, v kateri je bilo prostora za dvajset banditor. Koliba je vzhodno od kote 1040, približno 5,5 km severozahodno od Begunj. Predhodnica enega od udarnih oddelkov je opazila dva bandita, nečak drugi udarni oddelki pa je natekel na dvanašt banditor, ki so pobegnili, čim so začeli nanje streličati. Po sledovih krvi so ugotovili, da je bilo nekaj banditor ranjenih. Zaplenili so dve puški, pištole, okrog 900 nabojev, razno opremo, perilo in še kaj.

V baraki se je vrnila živahn razprava, ali naj se takoj umaknemo ali pa načas prenoscimo še eno noč. Imeli smo izredno veliko hrano, ki so nam jo preko terenskih sodelavcev prostovoljno posiljali prebivalci iz Žirovnikih vasi. Komandir je mene in se dva borce določil, da takoj prenesemo hrano v kako votlino proč od barak.

Po drugi uri popoldne je stražar opazil nemško kolono, ki se je baraki bližala iz zgornje smeri. Višinski jih je vodil po poti, ki smo jo mi le redko kdaj uporabljali. Iz barake so se vsi umaknili v nasprotni breg, notri pa je ostala vsa naša oprema. Ni mi bilo znano, zakaj se borce umikajo, pa sem se hotel približati baraki. Takrat pa so okrog mene zasikale svinčenke. Imel sem strečo, od borcer pa je bil v lice ranjen le Mirko Rožeti-Petko, Jesenican.

Po tem napadu je četno poveljstvo storilo hudo napako. Borcem je svetovalo, naj se vsak znajde, kar vori in zna. Franc Konobelj je bil z Langušom v nekem skladisču v Lescah, Pohar pri sorodnikih v Poljčah, Boris Praprotnik na Potokih, Vergles pri dekletu na Senožetih, Rogelj na Jesenicah, sam pa sem se zatekel v Žerjavec nad Jesenicami k aktivistu Albinu Zupanu, kamor je nato prišel še Rupat. Ves mesec je trajalo, preden smo se spet zbrali skupaj. Zaradi tega je komando čete odredni štab hudo kritiziral.

Ivan Vouk-Žiran mi je opisal še naslednje delovanje izdajalca Lipovca. V nadaljevanju bom o tem delovanju gorovil brez navedbe vira.

V ohranjenem poročilu blejske redarstvene policije na Bledu je zapisano:

8

Miha Mazzini

Drobtinice

Potrgnili sem ji tenko krilo navzgor, še vedno v poljubu. S celimi dlani sem prepotoval njeni nogi po notranji strani, dokler se nisem dotaknil dlak, kukajočih iza roba hlack. Bil sem precej večji od nje, kar mi je omogočilo določene manevre. Umaknil sem dlani navzdol in spet drsel po mednožju. Vedno hitreje sem kmoril proti dlakam, a dotočajoč se jih le bežno, takoj pogeb nazaj. Kurec je grozil, da mi bo raztrgal zadrgo. Hlačen med nogami so se izbojile v grič. Stisnila sva se drug k drugemu. Ni se več pasivno upirala, objela me je in se mi zagrizala v vrat.

Odmaknila je glavo in rekla:

— Ne, prosim.

Njeno telo je reklo ja.

Prijel sem jo za zadnjico. Imela je majhno in čvrsto. Vzgndil sem pesnicu navzgor. Spogledala sva se. Vprašal sem:

— Zakaj ne? — In jo pustil spolzeti po telesu. Z mednožjem preko izbokline na hlačah.

Globoko je vzduhnila.

Spet sem ponovil prijenč in dvig. Iz oči v oči. Bile so motne.

— Ne, — je zašepetala. Bolj odkimala kot spregovorila.

Spustil sem jo po toboganu.

— Zakaj, ti ni všeč?

Spusti navzdol.

— Prosim, — je tako milo zašepetala, da sem odnehal. Njeno telo je bilo vsekakor za. Objel sem jo okoli ramen in sedla sva nazaj na okensko polico. Stisnila se je k meni.

— Veš, jutri zjutraj bi se počutila kot kurba. Doma me čaka tip, ki ga imam rada, otrok, nadin. Res mi paše, ampak jutri bi imela takega moralnega mačka.

— Saj te razumen. — Ponudil sem ji cigaretto. Sprejela je in sva prizgala. — Ampak, poglej, jaz na vse skupaj gledam kot na igro. Všeč mi je biti tu, s tabo, se poljubova-

ti, te božati. Ni nujno, da fukava, samo tako, biti z nekom. Tako...

— Ja, vem, ampak jaz ne morem na zadevo gledati tako. Mogoče vse jemljem preveč resno. Mogoče smo vse ženske take, kaj pa vem.

Počasi sva kadila do konca. Iz sobe je prisel val ploskanja.

— Zasluzil sem si ga.

Nasmehnila se je in mi pritrdila:

— Res, hvala ti.

Ugasnila je cigaretto. Kadila je hitreje kot jaz.

Obstala je nekaj centimetrov pred mojim obrazom.

— Grem, — z glasom, ki je izdajal, da ji je žal. Če bi stegnil roko in jo potegnil k sebi, bi ostala.

Dotaknila sva se z ustnicami.

Komaj čutno.

Stopila je proti vratom. Medeninasta kluka je poblikovala v ritmu avtomobilov.

Odprial jih je. Ostala v siju ulične luči. Spogledala sva se. Spet sem ujel nasmešek v očeh. Dejala je:

— Poljubljaš se zares dobro.

— Ja, redno hodim na literarne večere.

— In bereš Dashiela Hammeta, — mi je navrgla preko ramena in izginila.

Spet se je oglasilo ploskanje.

Postala mi je všeč. Šele zdaj zares. Obrnil sem se proti oknu. Pokadil sem z enim vdhodom preostanek cigarete do konca. Požgal že malo filtra. Nisem je videl. Ni šla po ulici. Verjetno stanuje v drugi smeri.

In znova sladkobnost. Mehka otočnost. Ko se bova srečala naslednjič, če se bova, ne bo isto. Nikoli več isto. Saj sem že poskušal. Ugasnil sem cigaretto ob špiči in šel.

Da ga jebeš, vse in vse skozi je eno samo odhajanje. Me zanima, kje sploh najdemo čas. Da tolikokrat pridemo.

Noč je bila polna avtomobilskih žarometov in zaletavanja ob mimoidoče. Krenil sem proti študentskemu naselju. Premetavajoč po glavi številke blokov, nadstropij in sob, poskušajoč pridati tem kombinacijam obrazze znanih deklic. Kmalu sem odnehal. Ko bom prišel tja, se bom zanesel na vid, pri-

merjajoč slike v spominu. Ni se mi ljubilo vstopati v gostilne. Gledal sem skozi steklo v osvetljeno notranjost. Mogoče urem še kakšno pivo. Pred kinom se je nabrala gneča za zadnjo predstavo. Malice stran, naslonjen na zid, je stal Selim. Z levim bokom je bil obrnen proti meni. Desnico skrito za telosom.

Pozdravil me je.

Veselo sem mu vrnil pozdrav in dodal:

Roka je priromala iz skrivališča. Povoj se je zasvetil v siju reklam.

Selim je pordel kot paprika.

Očetovsko sem mu pričel deliti nasvetne.

— Hej, plakat ne kradeš kar takole. Tresk po špiči, z golo roko. Se ti še kamna ni ljubilo pobrati s tal?

Zadrega je pričela popuščati, kri odtekati iz glave.

— Ne vem, kaj mi je bilo. Šel sem mimo, v samski dom, spat, in sem jo videl tam. Stoplil sem bliže in jo gledal. Kar naenkrat sem jo držal v rokah. Sele hrskanje stekla pod podplati me je zdramilo. V sobi sem opazil krvavo roko in kapljice, ki sem jih pustil po hodniku.

Ženski, ki si je obrnjena s hrbitom proti nama prizgala cigaretto, sem rekel za čik in ga dobil.

— Greš z mano v kino? — je vprašal.

Ozrl sem se v smeri študentskega naselja. Nazaj proti njemu. Priklimal. Odšel je kupit karto še zame. Svojo je vseskoči stiskal v levici.

Pokadil sem do konca. Tok je krenil proti vhodnim vratom. Pridružil sem se mu in na sredini poti prestregel Selima. Skozi vhod sem stopal v zavetju njegovih širokih ramen. Ujel sem pogled, ki ga je biljetka, tragoč Selimovo karto, poslala svoji kolegici na druge strani.

Obe sta kornaj zadrževali smeh.

Sedla sva in se udobno zavalila nazaj. Od strani sem pogledal njegov profil in si ga zaževel pobarvati rdeče.

— No, Selim, in četrto gre rado, mar ne?

Uspelo mi je. Čudovita barva. Pred naslajočim pogledom ga je rešila tema, prese-

boljšega gosta s pečivom, cigartami in vino. Vsi — nečak Tone, hčerk Majda in Zlata — smo ga prepričevali, naj ne izdaja domačih ljudi in naj pobegne, dokler je še čas. Zagret od vina je privolil in takoj smo se zmenili kako in kam. Nečak je rano zjutraj Višinskemu odprl kletni izhod, iz katerega je vodila pot navzdol v goščo. Zjutraj je prišlo z Jesenic še nekaj gestapovcev z raztrganci, med katerimi so bili nekateri po več mesecu pri partičnih.

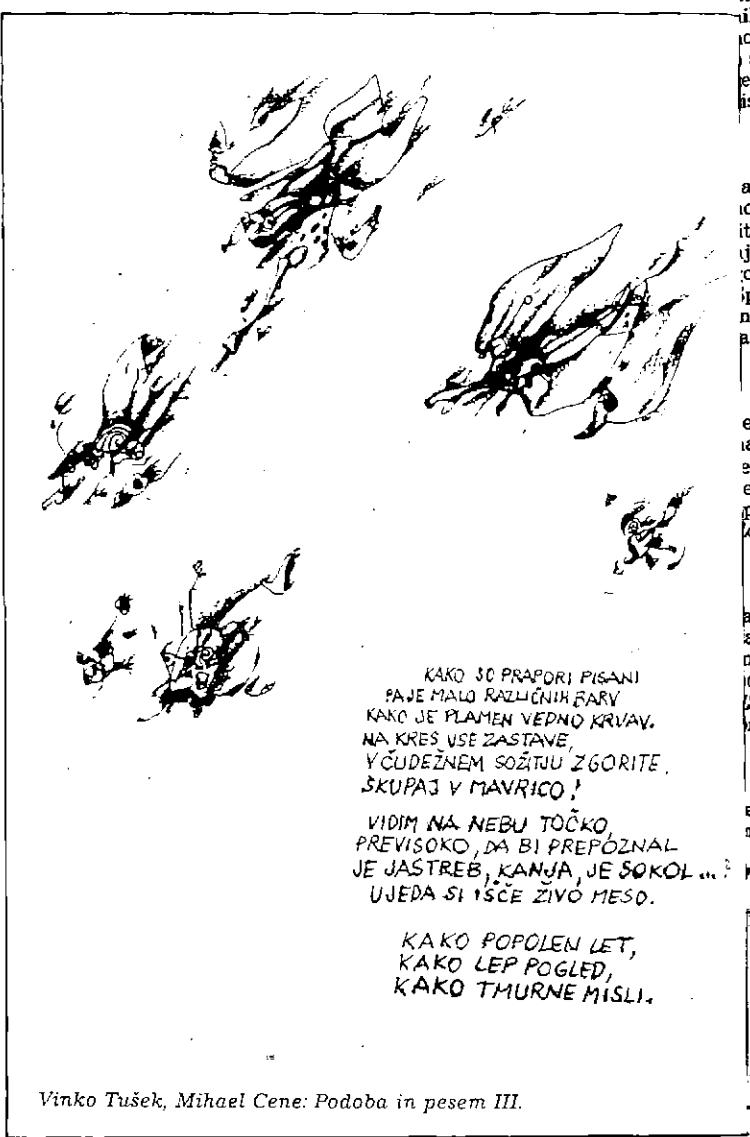
Policisti so me vprašali, če sem kaj videla Lipovca. Zmignila sem z rameni in rekla, da bi morali pač vedeti, da je na take ljudi treba paziti...

Pecarjeva pa ni vedela, kako in zakaj se je tudi Višinski znašel med begunjskimi zapornimi. Z njenim nečakom Antonom Štumpfijem sta

hodila v isto šolo, bila sta prijatelji. Zato se je po begu in po dogovoru Višinski skrival pri njem doma. Planini pod Golico. Partizani, ki bili obveščeni o Lipovčevem begu, so ga začeli iskati po terenu. Patrija, v kateri so bili Ivan Vouk-Žiran, Franc Papler-Boris in še nekdo, se oglasila tudi v restavraciji v Planini pod Golico. Na vprašanje patrulje, ki je sprenevedal, kot da ga čudi samo vprašanje. Ko je še istega leta iz begunskega zapora pobegnil partizan, ki je sam povedal, da bil tedaj Višinski pri njem skrit. Izkazal je, da je na take ljudi treba paziti...

Morda se je tedaj premislil, ker je bil, da ga bodo partizani kaznovali kot gestapo. Zapustil klet in se javil gestapu, ta pa ga odpeljal v Begunje.

Nadaljevanje

KAKO SO PRAPORI PISANI
PAJE MALO RAZLJUČNIH FARY
KAKO JE PLAMEN VEDNO KRVAV.
NA KRES VSE ZASTAVE,
V ČUDENJEM SOŽIJU ZGORITE,
ŠKUPAJ V MAVRICO!

VIDIM NA NEBU TOČKO
PREVISOKO, DA BI PREPÓZNAL
JE JASTREB, KANJA, JE SOKOL...
UJEDA SI ISČE ŽIVO MESO.

KAKO POPOLEN LET,
KAKO LEP POGLED,
KAKO TMURNE MISLI.

Vinko Tušek, Mihael Cene: Podoba in pesem III.

kana s snopom svetlobe iz projektorja na platno.

Ogledal si je vse tri prejšnje predstave tega filma zapored. Četrtič sva ga gledala skupaj. Ko so se začeli vrstiti napis, sem še zvedel, kateri film gledam. Naslov je bil Marijini ljubimci. Glavno vlogo je igrala Nastassja Kinski. Ravno tista kot v Tess. Med predstavo sem s kotičkom očesa venomer pogledoval proti njegovemu profilu, kamnitemu in nepremičnemu. Bil je nekje drugje, kjerkoli že.

Dovice iz Radovljiske občine

• Na 17. ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica, 18. maja, so delegati presojali analizo doseženih gospodarskih rezultatov za leto 1987 in izvajanje resolucije na tem področju. Seznanili so se s poročilom o varnostnih razmerah v občini lansko leto in z izidi javnih razprav o osnutku mandmajev k Ustavu SFRJ. Vsi zbori so opravili več kadrovskih razrešitev in imenovanj.

• Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine sta na ločenih sejah sprejela osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru s poročilom o izvajanjem tega odloka. Sprejela sta tudi osnutek odloka o novem obratovalnem času gostinsko-trgovskih in drugih turističnih organizacij v turistični sezoni na območju občine Radovljica.

• Izvršni svet OS Radovljica je na 71. seji, 17. maja, prenel in izrekel soglasje k programu ureditve turističnih naselij Bleda in Bohinja ter smučarskih centrov Kobla in Vogel. Ocenil je izvajanje družbenih usmeritev na področju osebnih dovodov v občini leta 1987 in se seznanil s poročilom komisije o spremjanju poslovanja in samoupravnih odnosov v DO Venecijne Bled ter izrekel soglasje k Pravilniku o organizaciji in sistematisraciji ter delu upravnih organov občine Radovljica.

• Na skupščini občinske organizacije ZZB NOV Radovljica, 20. maja, je 80 delegatov in gostov pozitivno ocenilo dejavnost organov občinskega odbora in delež borcev v družbenopotičnem življenu občine. Dokaj kritično so razpravljali o sedanjih kriznih razmerah v naši družbi, še posebej na področju gospodarstva, kmetijstva, socialno-zdravstvene dejavnosti. Pregovorili pa so tudi o raznih pojavih, ki zavirajo naš razvoj in omalovažujejo pridobitev NOB. Sprejeli so tudi program dejanja za prihodnjih osem mesecev, do konca leta 1988.

• Predsedstvo občinskega sveta ZS Radovljica je na 26. seji, 17. maja, obravnavalo teze o organiziranosti, metodah in načinu dela Zveze sindikatov Slovenije ter priprave na razširjeni sej Republiškega sveta ZSS. Podrobno so se člani predstava seznanili s stanovanjsko problematiko v občini in prejeli stališča za sejo občinske skupščine ter stališča za sejo dravstvene skupnosti Slovenije.

• Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na 3. seji, 13. maja, med drugim pretresalo osnutek predloga kandidatne liste in organe in posamezne nosilce vodilnih funkcij na republiških zvezni konferenci Zveze socialistične mladine. Na seji so odprli predlog kandidature Duška Kosa za predsednika RK SMS. Sprejovorili pa so tudi o tekočih nalogah ter o izvedbi predstavitev ob mesecu mladosti.

• Pod predsedstvom Anice Svetine z Bleda je 20. maja zasedal v Radovljici koordinacijski odbor društev prijateljev mladine pri OK SZDL Radovljica. Ocenili so dosedanje aktiv-

Priprave na ocenjevanje urejenosti krajev v Sloveniji

V zvezi s pripravami na tekmovanje »Izbirajmo najbolj urejen kraj«, ki organizira in pospešuje Turistična zveza Slovenije, so člani komisije za varstvo okolja Gorenjske turistične zveze v drugi polovici maja obiskali vse občinske središča. Na Jesenicah so jih pričakali člani občinske komisije, ki vodi Miodrag Dasović.

Občinske komisije bodo kraje ocenile do 15. julija, do konca julija pa najlepše urejene kraje na Gorenjskem izbrala komisija Gorenjske turistične zveze. Najlepše urejene kraje v Sloveniji bodo izbrali avgusta, septembra pa razglasili rezultate in podelili priznanja ter nagrade.

Branko Blenkuš

Povabilo občanom z nedokončano osnovno šolo

Občane z nedokončano osnovno šolo obveščamo, da že vpisujemo v jesenske razrede. Zato je najbolje, če že zdaj, vsekakor pa pred 1. septembrom 1988, sporočite na naš naslov, v kateri razred bi se vpisali.

Pouk bomo organizirali za vse razrede: začetnega, 5., 6., 7. in 8. in to takoj, ko bo dovolj prijav; najraje pa to storimo s 1. septembrom.

Če se boste izobraževali, bomo v občini zboljšali splošno, družbeno in strokovno izobrazbo in razgledanost zaposlenih. Do izobraževanja imate ustavno pravico. Gotovo opažate, med otroki doma in na delovnem mestu, da se pričenja proces, ko bodo delavci postali resnični načrtovalec in ustvarjalci prihodnjih pogojev za delo in življenje. Seveda nihče, in tudi vi ne, ne sme zaostajati ali celo misliti, da znanje ni vlogo.

Višja kulturna in izobrazbena raven delavcev bo cilj in sredstvo razvoja.

Z vami se bomo radi tudi ustno pogovorili. Veseli bomo, če se bomo spoznali in vedno našli najugodnejšo rešitev za vas.

Na vašo prijavo čaka TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice, lahko po telefonu 81072 ali osebno. Pisarno imamo v bivši gimnaziji.

nost in izvedbo kurirčeve pošte, ki je dobro uspela. Dogovorili so se o nalagah in akcijah v naslednjih mesecih. Gre za priprave na republiško srečanje plesnih skupin mladih na Bledu od 15. do 16. junija, za preživljanje počitnic osnovnošolske mladine, za republiško tekmovanje Vesela šola in za ustrezni dogovor o enotnem sprejemu cicibanov v Zvezu pionirjev po osnovnih šolah v občini Radovljica.

• Na 1. seji Sveta za vzgojo in izobraževanje pri OK SZDL Radovljica, 19. maja, so tekli razgovori o predlogu usklajevanja osnovnega izobraževanja v občini in posebej o izvajaju zagotovljenega programa s predvidenimi materialnimi možnostmi v letu 1988 in v naslednjih letih s posebnim poudarkom na organizaciji podružnične osnovne šole na Koprivniku v Bohinju.

• Predsedstvo in koordinacijski odbor za tekoče in splošne zadeve ter razvoj kulture pri Kulturni skupnosti Radovljica sta na 15. skupni seji, 16. maja, sprejela stališča do posameznih gradiv za 5. sejo skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, ki je bila 18. maja v Ljubljani. Imenovali so odbor za vodenje vzdrževalnih in obnovitvenih del na stavbi knjižnice A. T. Linhart in izrekli soglasje k ustanovitvi galerije Avsenik v Begunjah. Sprejeli so več sklepov v zvezi s financiranjem posebnih kulturnih skupin v občini.

• Med 23 organizacijskimi enotami Temeljne banke Gorenjske so v spomladanskem izboru za najboljšo enoto Ljubljanske banke člani posebne ocenjevalne komisije prisodili prvo mesto organizacijski enoti LB Bohinjska Bistrica. V njej so zaposlene: Olga Hodnik, Darja Cvetrežnik, Majda Mencinger, Anica Cerkovnik in Marička Sodja. Prizadetvini delavkam so na predpraznični svečanosti podelili posebna priznanja Ljubljanske banke — TBG.

• Z majskim odlokom občinske skupščine Radovljica bo veljal nov poslovni čas v turistični sezoni od 1. julija do 30. septembra za vse OZD, poslovne enote in za vse samostojne obrtnike s področja gostinstva, turizma in trgovine na drobno v Radovljici, na Bledu in v Bohinju. Vsi v odkolu navedeni subjekti bodo poslovali od 8. oz. 10. ure zjutraj pa do 21. oz. 23. ure zvečer. Ob nedeljah in praznikih morajo biti odprtne trgovine na drobno na Bledu in v Bohinju ter v kampih vsaj od 8. do 11. ure dopoldne.

• Po sklepu Izvršnega sveta OS Radovljica velja od 16. maja nova pristojbina za stroške urednega postopka ob sklenitvi zakonske zveze na območju radovljiske občine — 10.000 in taksa 4.000 din. Višino pristojbine bodo odslej usklajevali vso do leta.

• Komisija za razporejanje dodatne turistične takse pri Turistični poslovni skupnosti Bled je predložila izvršnemu svetu OS Radovljica dveletni program s prednostnimi nalogami. Načrtujejo enostranski pločnik v dolžini 800 m na Ribenski cesti, 700 m na Koritenski in 250 m ob cesti od hotela Jelovica do Blegaša. Med pomembnejše naloge je uvrščena obnova Festivalske dvorane, gradnja parkirišča, ureditev javne razsvetljave in nabava vozila Unimog s pripomočki za avtomatsko čiščenje in zbiranje smeti. Dela, material in komunalno opremo so po tem programu ocenili na nekaj več kot eno milijardo in 84 milijonov din — po cenah iz marca 1988.

Društvo invalidov Jesenice organizira 11. junija v prostorijah OŠ Tone Čufar na Plavžu 14. tradicionalno srečanje težjih invalidov Gorenjske. Tako srečanje vsakega leta organizirajo izmenično vse društva gorenjskih občin; letos so na vrsti Jesenice. Pričakujemo, da se bo srečanja udeležilo okoli 300 težjih invalidov s spremjem. Kot gostitelj si prizadetvimo, da bi invalidom prizpravili čim lepši dan in bi jih vsaj za nekaj ur iztrgali iz svine njihovega vsakdana.

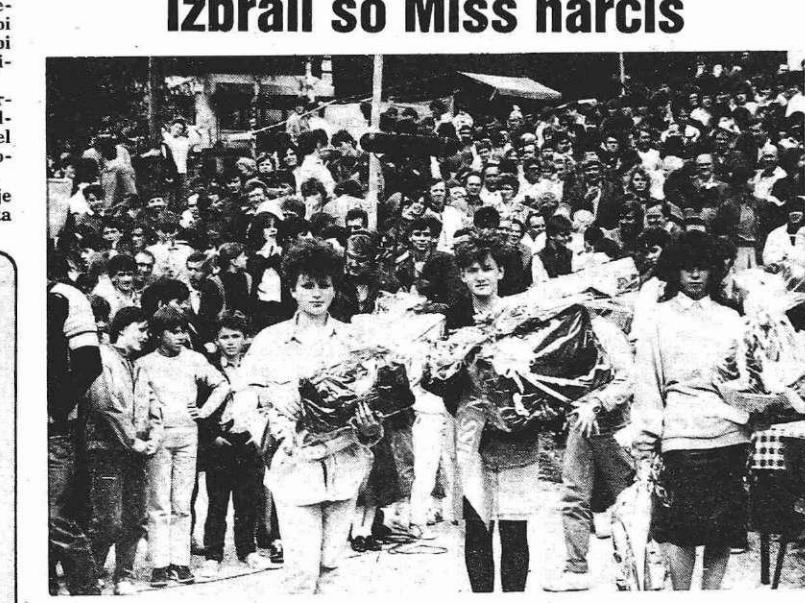
Poleg zakuske bo Zveza kulturnih organizacij občine Jesenice pripravila kulturno zabavni program, ansambel Marela iz Domžal pa bo igral za dobro voljo, in to brez vsakega honorarja.

Ker je organizacija tako široke akcije povezana z visokimi storški, so nam v ta namen že priskočili na pomoč in prispevali finančne prispevke naslednjih:

Julijana Alič, Janko Aupič, Renata Bebeničić, Milan Homer, Gabrijel Kobal, Janez Koblar, Daniel Kavčič, Kutnjak, Mihaela Kapus, občinski sindikalni svet.

Ta sredstva so bila zbrana do 23. maja. Vsem darovalcem se za izkazano humanost iskreno zahvaljujemo.

Društvo invalidov Jesenice

Še kar lepo vreme, čeprav je bilo nekoliko sveže, cvetoče narcise, čudovita narava in razumljivo, osrednja prireditev ob mesecu narcis, to je izbiranje Miss narcis, so v nedeljo, 22. maja pritegnili v Planino pod Golico in okolico več tisočglavo množico. Iz Maribora, Celja, Trsta in Koroške so obiskovalci in občudovalci prelepe narave prišli že v jutranjih urah, ker so se številni od njih povzpeli na Golico.

Ob bogatem in prikupnem kulturnem programu, v katerem so nastopili mladi folkloristi z Dovjega in domače recitarke, so za Miss narcis izbrali Alenka Čufar, za prvo spremjevalko Mirjano Kapič, druga pa je bila Djurdja Milovanovič. Vse tri so prejele darila delovnih organizacij z Jesenic in šopke rož od prirediteljev. Prireditve sta po zvočniku vodila mlada Sanda Klinar in Dušan Košir. Za razvedrilo in ples pa je igral ansambel »Kivado« z Jesenic.

Glas o prijetni prireditvi bodo številni obiskovalci ponesli širom Slovenije in preko njenih meja, kar bo seveda najboljša reklama za obisk teh krajev v prihodnje.

Branko Blenkuš

Izbrali so Miss narcis

Peterobojoj 88

V Hrastniku je bil v soboto, 21. maja, 21. peterobojoj steklarjev, kemikov, gumarjev in železarjev, na katerem so v desetih športnih panogah v moški in ženski konkurenči nastopile ekipi delovnih organizacij: Ferralit Žalec, Donit Medvode, Savva Kranj, Steklarna Hrastnik in Železarna Jesenice.

Tradicionalno druženje športnikov, eno najstarejših pri nas, je bilo tudi letos res športno, prijetljiko. To je srečanje starih znancev, ki jim taka športno-rekreativna tekmovanja pomenijo sprostitev po napornem delovnem tednu in obenem nabiranje novih moči ter izmenjavo mnjenj iz delovnega in živiljenjskega okolja.

Rezultati:

Moški: mali nogomet: 1. Steklarna — Sijaj, 2. Železarna itd.; rokomet: 1. Steklarna — Sijaj, 4. Železarna; odbojka: 1. Ferralit, 4. Železarna; namizni tenis: 1. Železarna; šah: 1. Železarna; posamezno: 1. Šuštar (Steklarna — Sijaj) 16 točk, 2. Ravnikar (Železarna) 15 točk; kegljanje: 1. Železarna; posamezno: 1. Drame (Steklarna — Sijaj) 448, 3. Langus (Železarna) 442; strelenje: 1. Steklarna — Sijaj, 5. Železarna; ribolov: 1. Steklarna — Sijaj, 4. Železarna.

Ženske: namizni tenis: 1. Steklarna — Sijaj, 2. Železarna; kegljanje: 1. Donit, 4.

— tok

Prvenstvo Železarne v odbojki

Komisija za športno rekreacijo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice je organizirala prvenstvo v odbojki za leto 1988. Na razpis se je prijavilo osemajst ekip osnovnih organizacij sindikata, tekmovanja pa se je udeležilo šestnajst ekip.

Tekmovanje je potekalo v telovadnici CSUI (ŽIC), in to v štirih predtekmovanih skupinah, iz katerih sta se po dve ekipi uvrstili v dve polfinalni skupini. V finalu, 19. maja, so se za prvaka pomerile štiri ekipi in doseglo naslednje rezultate:

CDV : Jeklarna 2 : 1
Jeklarna 2 : ETN 0 : 2
TPV : Jeklarna 2 : 0
TPV : ETN 2 : 1
CDV : TPV 2 : 1
ETN : CDV 1 : 2

Končni vrstni red ekip:

1. CDV (Centralne delavnice vzdrževanja), 2. ETN, 3. Jeklarna 2, 4. TPV (Tekoči v plansko vzdrževanje), 5. HV Bela, 6. KSI, 7. HV Jesenice, 8. Valjarna bluming štekel, 9. Jeklolek, 10. Livarna, 11. SD, 12. Energetika, 13. FRS, 14. Transport, 15. Žičarna, 16. Valjarna debele pločevine.

Nogomet

Jesenice: Primorje 4:1 (1:0)

Strelci: Čatak, Kondič 2, Lamberger. V 18. kolu je moštvo Jesenice gostilo ekipo Primorja iz Ajdovščine. Tekmo so domači igralci začeli slabno, saj so se zavedali, da morajo tekoči dobiti, če želijo ostati v ligi. Tako so pobudo v prvi polovici polčasa imeli gostje, vendar so bili Jesenčani v obrambi previdni in niso dovolili gostiocima napadalcem, da bi si ustvarili kako lepo priložnost za zadetek. Nekaj sred polčasa pa so se domaći igralci otrestile treme in prevzeli igro v svoje roke. Prvo priložnost je imel Čatak, vendar je streljal čez gol. Le nekaj minut zatem pa je Kondič zaprl še lepo priložnost, saj je bil sam pred vratarjem, vendar je prehitro streljal in od vsega ni bilo nič. Se enkrat je imel priložnost Čatak, vendar je tokrat lepo posredoval govoriti vratar in zogo odbil v kot. V 30. minutu pa so Jesenčani povedli z 1:0. Žogo iz auta je Kondič lepo podaljalš vratu gostov, tam pa jo je Čatak z glavo posal v mrežo. Po zadetku so Jesenčani zaigrali veliko bolj sproščeno in so bili popolni gospodarji na igrišču.

V drugem polčasu so Jesenčani še bolj stisnili goste na njihovo polovico in v 53. minutu je Kondič dosegel lep gol z glavo in to je bilo 2:0 za Jesenice. Na tretji za-

detek ni bilo treba dolgo čakati, saj je v 60. minutu Lamberger preigral celo obrambo gostov in Kondiču ni bilo težko z dveh metrov žoge potisniti v prazno mrežo. Po visokem vodstvu pa so Jesenčani zaigrali bolj lagodno in gostje so se otreli prtiška. Vendar pa so bili gostojci igralci popolnoma nenevarni pred vratni Tokiči, saj si v 90. minutah niso ustvarili nobene priložnosti za zadetek. V 80. minutu je Lamberger z izrednim strelom še četrči premagal gostujučega vratarja in tako samo še potrdil veliko premoč Jesenčanov. V zadnjih minutah pa so gostje le dosegli častni zadetek iz povsem nenevarne akcije in z veliko pomočjo domače obrame.

Lestvica 4 kola pred koncem je naslednja:

1. Medvode 26. točk, 2. Svoboda 26 točk, 3. Stol-Virtus 25 točk, 4. Naklo 21 točk, 5. Elan 19 točk, 6. Slavija 17 točk, 7. Postojna 15 točk, 8. Jesenice 14 točk, 9. Primorje 14 točk, 10. Piran 14 točk, 11. Tabor-Jadran 13 točk, in 12. Jadran-Lanč 12 točk.

V 19. kolu igrajo Jesenčani v Postojni in upajo, da bodo nadaljevali s serijo dobro iger v spomladanskem delu in s tem tudi z osvojitvijo kakšne točke.

Nastopili so: Tokič, Ignjatović (Radič), Pivač, M.Omanović, Džamastagić, Zubanović, Čatak (Mitrović), Lamberger, Kondič, N.Omanović, Šučur (Lazov).

N.O.

Balinanje

Še širinajst dni nas loči do pričetka uradnih tekmovanj v balinanju v novi sezoni. Igralci BK Jesenice zato že skoraj dva meseca trirat tedensko vadijo na baliniku v Bazi. Vmes pa je ekipa gostovala tudi na treh turnirjih, in sicer v Anhovem, kjer je osvojila drugo mesto, ter v Kranju in Postojni, kjer pa je izpadla že v kvalifikacijah.

Tekmovalna sezona se bo letos pričela nekoliko kasneje kakor prejšnja leta, zato pa bo jeseni trajala nekoliko dlje, vendar pa se bodo v mesecu juniju tekmovanja kar vrstila. Izvedeno bo kompletno tekmovanje za prvenstvo Gorenjske, pri posameznikih, finale pa bo tretjega julija. Nato bo prvenstvo Gorenjske na izbihanju, 1. kolo pokala Jugoslavije in pa pet kol 1. gorenjske lige. Jesenčani so prvo kolo prosti, ker je v ligi enaost moštov.

Nastopili bodo še 10. junija doma proti ekipi Žarica iz Kranja. Cilj ekipe v letosnjih sezoni pa je vsekakor osvojitev enega od prvih dveh mest v 1. gorenjski ligi, kajti s tem bi si priborili pravico do nastopa na kvalifikacijah za uvrstitev v slovensko ligo, ki bodo 29. in 30. oktobra v Ljubljani.

Območna balinarska zveza Gorenjske je letos zaupala BK Jesenice tudi izvedbo štirih tekmovanj, kar bo vsekakor poprestrilo balinarsko sezono na Jesenicih. To so: 1. kolo pokala Jugoslavije, ki bo 20. junija ob 16. uri, 2. kolo posameznikov, 16. junija, ob 16. uri, 1. kolo dvójic, 1. septembra, ob 16. uri in pa na koncu 25. septembra finale prvenstva Gorenjske za dvójice, ki bo vsekakor izredno zanimivo.

saj bo nastopilo dvanajst najboljših dvojic, med katerimi bo veliko dobrih balinarjev, ki jih je na Gorenjskem veliko, saj z Gorenjsko nastopata dva kluba v medrepubliški ligi in pa šest klubov v slovenski ligi.

Za moštvo BK Jesenice pa bodo v letošnji sezoni nastopali naslednji igralci: Jože Demešček, Franci Čampa, Lovro Purgar, ki je žal še vedno poškodovan, Jadran Kozamernik, Milan Rijavec, Dražo Dermota, Brane Gašperšič in Jani Markelj.

BK

Zmaga Radovljčanov

V soboto, 21. maja, so se v športnem parku v Radovljici v 1. kolu medrepubliške balinarske lige sever pomerili ekipi BK Radovljica in BK Primosko Kranj. Radovljčani so bili preprtičljivo boljši in so zmagali z rezultatom 13 : 5.

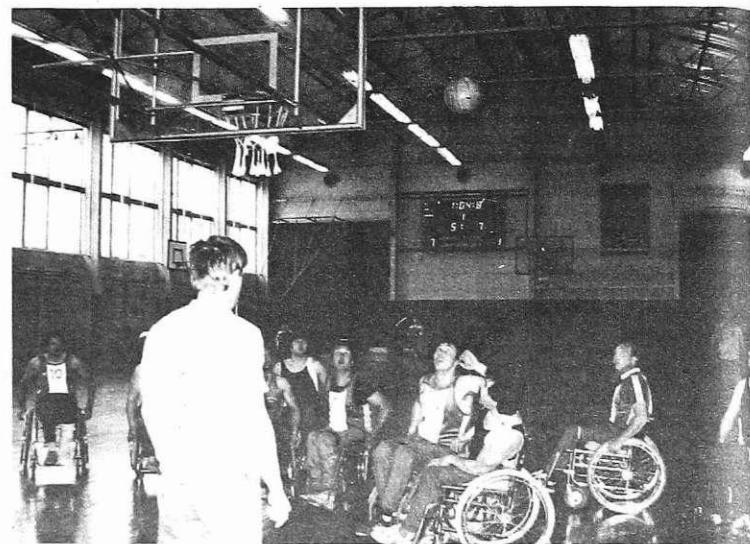
S tem so si ustvarili možnosti za nadaljnje tekmovanje.

Za Radovljico so tekmovali: Rebec, Humerca, Uran, Razpet, Kavčič in Ravnik.

Tekmo si je ogledalo nad 200 ljudi. V drugem kolu, 28. maja, bodo Radovljčani gostovali v Osijeku.

J.R.

Atraktivna košarka na vozičkih

Telesna kultura, bodisi vrhunski šport ali pa rekreacija, ima pomembno vlogo v družbenem življenju. Pri invalidskem športu pa izstopa v ospredje še samospoštovanje in razvijanje tovarištva in poštovanja tekmovalnega duha. Šport je tudi priznan kot metoda rehabilitacije in način za vključevanje invalidov v družbo.

Mednarodna pravila pravijo, da se s košarko lahko ukvarjajo osebe vseh vrst invalidnosti, največ pa jo igrajo invalidi, oboleni za otroško paralizo, paraplegiki in tisti, ki imajo amputirane noge. Pravila tudi določajo sestavo peterke. Na ta način se želi doseči ravnotežje na igrišču, drugače pa se ne razlikuje bistveno od pravil navadne košarke. Napaka v korakih je trikratni dotik kolesa vozička, ne da bi igralec vrgel žogo ob tla, zadrževanje v raki je dovoljeno namesto tri sekunde pet sekund, ne dosoja pa se dvojneg vodenja žoge. Igra traja dvakrat po dvanajst minut, izvajajo se prosti meti in tudi trojne niso redkost. Poškodbi ni veliko, saj je to zelo fer igra. Zgodi se, da se ob trčenju dveh igralcev prščipne ali odrgne kakšen prst ali pride do kakšnega padca iz vozička. Ob kakšnem res silovitem trčenju v žaru borbe pa se lahko pokvari voziček, odpade kolo ali kaj podobnega. Vendar si igralci pri popravlilih med seboj pomagajo, vsak pa si tudi po svoje priedi voziček.

Ne samo rekreacija, tudi tekmovanje ima svoj mik: razburljivost, trdi treningi pred turnirji, nekaj tveganja in seveda javno nastopanje. Jesenška publika se je, kot že leto prej, odzvala v bila prisotna. Ob osmi urini in petinštirideset minutah se je pričela prva tekma turnirja, je bilo v dvoranu CSUI Jesenice 9 (besedovanje), ob štirinajstih urah in petinštirideset minutah pred pričetkom finalne tekme, pa sem v dvorani našel celih 22 gledalcev.

Nekaj krvide za slab obisk pripada organizatorju, ki ni poskrbel za zadostno obveščenost javnosti o prireditvi, toda menim, da bi se spodbodili priti v dvorano in zaploskati fantom in možem, ki kot zastopniki Jugoslavije in mnogih športnih posvet dosegajo vrhunske rezultate, pa kljub temu ostajajo v senci. Pa dosti o tem.

Sest ekip je bilo razdeljenih v dve skupini:

skupina A — Maribor 1, Novo mesto, Rožno dolina (Koroška);
skupina B — Ljubljana, Maribor 2, Gorenjska.

Pred pričetkom tekmovanja sta prisotne pozdravila predsednik Zveze paraplegikov Slovenije in predsednik aktiva invalidov Železarne Jesenice, tekmovanje pa je odprl predsednik IO konference sindikata Železarne Jesenice, tov. Kavčič. V predtekmovanju so bili doseženi tiste rezultati:

Maribor 2 : Ljubljana 17 : 14

Maribor 1 : Koroška 14 : 32

Maribor 2 : Gorenjska 18 : 21

Novo mesto : Maribor 1 15 : 33

Gorenjska : Ljubljana 23 : 10

Novo mesto : Koroška 21 : 27

Vrstni red v skupinah je bil torej:
skupina A — Koroška (4 točke), Maribor 1 (2 točki), Novo mesto (0 točk);

skupina B — Gorenjska (4 točke), Maribor 2 (2 točki), Ljubljana (0 točk).

V tekmi za tretje mesto sta se pomerili obe mariborski ekipi, zmagalpa je prva ekipa z rezultatom 23 : 20.

Finale je bilo res finale. Koroška ekipa je v peteki imela dva izredna igralca za protinapade, gorenjska ekipa pa najboljšega strelnca. Prvi polčas so dobili gostje iz Rožne doline (11 : 7), vendar so ostali brez enega igralca. Trdina se v enem od protinapadov ni mogel pravočasno zaustaviti, zato se zaletel v steno, pri tem

pa je zlomil prednje desno kolvo. V drugem polčasu so Korošci še nekaj časa vadičili, potem pa popustili in ekipa Gorenjske je izenačila. Pet minut pred koncem so Korošci še zadnjicu povedli (15 : 14), na to dokončno klonili in prepustili prvo mesto na turnirju domaćim igralecem Končni vrstni red je torej:

1. Gorenjska, 2. Koroška, 3. Maribor 1, 4. Maribor 2, 5. Ljubljana (boljša razlika v koših), 6. Nove mesto.

Sodnika Poljsal in Jakša iz Kranja, ki sta sodila vse tekme, nista imela problemov, saj so v nekaterih spornih odločilih igralci sami odločili v športno priznani napak, nobenih pritožb pa ni bilo tudi v zapisnikih. Pohvaliti velja tudi na kaj prizadevnih posameznikov, ki so se mogli pri izvedbi tekmovanja, ki pa, po besedah nekaterih, le ni najvažnejše. Po membrejnejše je druženje, tovarištvo in kopiranje novih načrtov za prihodnost. Razglasitvi rezultatov in kosištu v rezultativni Kazina so se invalidi — športniki razšli, toda vsi smo se že domenili za novo srečanje na Jesenicah, če ne prej, pa naslednje leto v mesecu maju na osmero košarkarskem turnirju invalidov — paraplegikov.

Boštjan Fon

Jekla

Mesec mladosti 88

Odbojka

V telovadnici osnovne šole Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli je bil v organizaciji OK ZSMS Jesenice in ZTKO Jesenice odbojkarski turnir za ženske v počastitev meseca mladosti. Turnirja so se udeležile ekipi: TVD Partizan Javornik — Koroška Bela, Elektro Žirovnicna, KK Jesenice, OŠ Karavanški kurirji NOB in KS ZSMS Jesenice. Po zanimivem predtekmovanju sta v finalu nastopili ekipi KK Jesenice in OŠ Karavanški kurirji NOB. Slednji je z nekoliko več izkušnjami uspel premagati svoje nasprotnice z 1 : 2. V malem finalu je ekipa TVD Partizan Javornik — Koroška Bela brez težav premagala ekipo KS ZSMS Železarne 0 : 2.

Vrstni red: 1.

Osnovna šola Karavanški kurirji NOB Koroška Bela, KK Jesenice, TVD Partizan Javornik — Koroška Bela, KS ZSMS Železarne Jesenice in Elektro Žirovnicna. Prva tri ekipe so prejeli pokale »meseca mladosti 88«.

Košarka

Železar zmagal tudi v Radovljici

V 2. kolu gorenjske (rekreacijske) lige skupine sever je ekipa jesenške Železarje v sredo, 18. maja, gostovala v Radovljici pri ekipi Asparagusa. Klub nekoliko oslabljeni postavi, saj nista igrala Rizvanović in Domešček, so železarji preprtičljivo zmagali z rezultatom 76 : 67. Potem ko so domačini v prvem polčasu še vodili, pa so železarji v drugem zaigrali odlično pod